

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ

Τεύχος 207, Ιούλιος-Αύγουστος 2013

Η απασχόληση & η ανεργία στην Ελλάδα το 2012

Οικογένεια και άνεργοι σε συνθήκες Κρίσης

Οι άνεργοι στην Ελλάδα την περίοδο του μνημονίου αφαιρεί από τις οικογένειες που τους συντροφεύουν, ιδιαίτερα αυτές με κατώτερη κοινωνική θέση, μεγάλο μέρος των δυνατοτήτων παρέμβασης και οικονομικής τους στήριξης. Παρά το γεγονός ότι επαναβεβαιώνονται οι ισχυροί δεσμοί μεταξύ των μελών της, η εκτεταμένη ανεργία, η δραματική πτώση του οικογενειακού εισοδήματος και η εργασιακή ανασφάλεια, δεν αφήνουν ανεπηρέαστη την ικανότητά της να λειτουργεί ως μηχανισμός στήριξης των ανέργων μελών της. Στο παρόν τεύχος της ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ δημοσιεύεται άρθρο που αναφέρεται στην ικανότητα των οικογενειών να στηρίξουν τα μέλη τους σε μια περίοδο που η ανεργία έχει γίνει ο εφιάλτης κάθε νοικοκυριού. Επιπλέον η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ δημοσιεύει άρθρο με τις επιπτώσεις της κρίσης στους βασικούς δείκτες της απασχόλησης και της ανεργίας στις περιφέρειες της χώρας το 2012. Τέλος, δημοσιεύονται οι δραστηριότητες του ΙΝΕ το τελευταίο διάστημα.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Γιάννης Παναγόπουλος

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Σάββας Ρομπόλης, Γιάννης Κουζής,
Βασίλης Παπαδόγαμβρος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Σάββας Ρομπόλης

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: Γ. Κολλιάς, Δ. Κατσορίδας

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ιουλιανού 24 Αθήνα, Τηλ: 210 8202247, Fax: 210 8202202

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ: www.inegsee.gr • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:** vpetrak@inegsee.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΚΑΜΠΥΛΗ, Αντιγόνης 60,

Τηλ: 210 5156820, Fax: 210 5156811

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ 2008-2012 ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

του Γιώργου Κρητικίδη

Στο παρόν άρθρο θα εξεταστούν οι βασικοί δείκτες απασχόλησης στις περιφέρειες της χώρας καθώς και οι μεταβολές τους στη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, οι οποίες συνετέλεσαν στην εκρηκτική αύξηση του μέσου ετήσιου ποσοστού ανεργίας το 2012 στο 24,2% του εργατικού δυναμικού.

Τα στοιχεία που θα χρησιμοποιήσουμε στους βασικούς δείκτες απασχόλησης και ανεργίας για τις περιφέρειες προέρχονται από την επεξεργασία των πρωτογενών στοιχείων της Γ.Γ. της ΕΛΣΤΑΤ και από τις Έρευνες Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) που αφορούν το Β' τρίμηνο των ετών 2008-2012.

1. Μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας στις περιφέρειες και τους νομούς της χώρας 2012

Το κύριο χαρακτηριστικό στις μεταβολές του μέσου ετήσιου ποσοστού ανεργίας¹ στις περιφέρειες και τους νομούς της χώ-

1. Το μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας προκύπτει από τον μέσο όρο όλων των τριμηνιαίων Ερευνών του Εργατικού Δυναμικού που διεξάγεται από την ΕΛΣΤΑΤ.

ρας, είναι η σημαντική αύξησή του στη διάρκεια κυρίως των τελευταίων 3 ετών. Εξαίρεση αποτελεί μόνο η περιφέρεια των Ιονίων Νήσων της οποίας το μέσο ποσοστό ανεργίας διατηρείται σταθερό γύρω στο 14,7%.

Σε πολλές περιφέρειες αλλά και νομούς της χώρας το μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας υπερβαίνει κατά πολύ το αντίστοιχο της χώρας (24,2%), φθάνοντας μάλιστα οι άνεργοι να αναλογούν το 2012 μέχρι και το 1/3 του εργατικού δυναμικού (33,3%) σε τρεις νομούς της χώρας (Μαγνησίας, Ευβοίας και Κοζάνης). Σημαντικό όμως είναι και το ποσοστό ανεργίας σε ακόμη τρεις νομούς στους οποίους πλησιάζει το 30,0% του εργατικού δυναμικού αυτών (Άρτα, Αιτωλοακαρνανία και Θεσσαλονίκης).

Το μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας της χώρας το 2012 σχεδόν διπλασιάζεται σε σχέση με αυτό του 2010 και υπερτριπλασιάζεται σε σχέση με αυτό του 2008 (24,2% έναντι 12,5% και 7,6% αντίστοιχα).

Είναι χαρακτηριστικό ότι το μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας σε 9 νομούς² της χώ-

2. Το μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας το 2012 αυξήθηκε

ρας υπερδιπλασιάστηκε σε σχέση με το αντίστοιχο αυτών του 2010, φθάνοντας να έχει υπερπενταπλασιαστεί στον Ν. Χίου.

Επίσης, το μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας σε 8 νομούς³ της χώρας σε σχέση με το αντίστοιχο αυτών του 2008 τετραπλασιάστηκε, φθάνοντας να μάλιστα να είναι 9,4 φορές μεγαλύτερο στον Ν. Φθιώτιδας.

2. Τα βασικά χαρακτηριστικά των περιφερειών της χώρας το 2012

Η σημαντική μείωση της απασχόλησης στη διάρκεια της οικονομικής κρίσης είχε ως αποτέλεσμα το ποσοστό της για το σύνολο της χώρας σε σχέση με τον παραγωγικό πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας (15-64 ετών) να αναλογεί λίγο πάνω από το ήμισυ αυτού, έχοντας μειωθεί σχεδόν κατά 11 μονάδες σε σχέση με αυτό του 2008 (52,5% έναντι 62,8% αντίστοιχα). Πολύ χαμηλότερο ποσοστό απασχόλησης συναντούμε κυρίως στις περιφέρειες της Δυτικής Μακεδονίας και του Π.Σ. Θεσσαλονίκης (45,7% και 46,5% αντίστοιχα), στο οποίο οφείλεται και η μειωμένη αναλογία για όλη την περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας και ακολουθούν οι περιφέρειες της Στερεάς Ελλάδας, της Δυτικής Ελλάδας, της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης καθώς και στο Υπόλοιπο Αττικής. Την υψηλότερη αναλογία εμφανίζουν οι περιφέρειες των Ιονίων Νήσων και του Νοτίου

Αιγαίου (62,1% και 57,5% αντίστοιχα), ενώ με 55,0% περίπου ακολουθούν οι περιφέρειες Πελοποννήσου και Κρήτης. Διαχρονικά, υψηλότερη αναλογία από την μέση της χώρας εμφανίζουν ακόμη οι περιφέρειες της Θεσσαλίας, της Ηπείρου και του Π.Σ. Πρωτεύουσας στο οποίο οφείλεται και η αυξημένη αναλογία για όλη την περιφέρεια Αττικής.

Μεγαλύτερες μειώσεις από αυτή της μέσης της χώρας του ποσοστού απασχόλησης σε σχέση με το 2008 συναντούμε στις περιφέρειες της Στερεάς Ελλάδας, της Κρήτης, στο Υπόλοιπο Αττικής και στο Π.Σ. Θεσσαλονίκης οι οποίες κυμαίνονται από 14,2 μέχρι 13,0 μονάδες.

Με σταθερή μέση αναλογία που ανέρχεται σε πάνω από το 6 σε κάθε 10 εργαζόμενους αντιστοιχεί η μισθωτή εργασία για το σύνολο της χώρας. Στη διάρκεια της οικονομικής κρίσης η συμμετοχή της μειώθηκε κατά 1,7 μονάδες και αναλογεί το 2012 στο 63,2% του συνόλου των απασχολούμενων. Είναι όμως χαρακτηριστικό ότι μόνο στην περιφέρεια της Αττικής (τόσο στο Π.Σ. Πρωτεύουσας όσο και στο Υπόλοιπο Αττικής) και στο Π.Σ. Θεσσαλονίκης έχουμε υψηλότερη αναλογία μισθωτών από τη μέση αναλογία της χώρας, η οποία είναι σημαντική. Αντίθετα στις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας η αναλογία των μισθωτών κυμαίνεται από 60,0% στο Νότιο Αιγαίο μέχρι 46,3% στην περιφέρεια Πελοποννήσου.

Στις περιφέρειες με μεγαλύτερη αναλογία μισθωτών από την μέση οι μεταβολές σε σχέση με τις αναλογίες του 2008 είναι σχεδόν αμελητέες, με εξαίρεση το Υπόλοιπο Αττικής όπου η συμμετοχή των μισθωτών στην συνολική απασχόληση μει-

κατά 2,5 φορές σε σχέση με αυτό του 2010 στους νομούς Πέλλης, Σερρών, Μαγνησίας, Αιτωλοακαρνανίας, Χανίων και Φωκίδας και κατά 3,0 φορές στους νομούς Μεσσηνίας και Φθιώτιδας.

3. Το μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας το 2012 αυξήθηκε σχεδόν κατά 4,0 φορές σε σχέση με αυτό του 2008 στους νομούς Ξάνθης, Μαγνησίας, Αττικής, Μεσσηνίας και Κυκλάδων, κατά 4,5 φορές στον Ν. Λασιθίου και κατά 5,0 φορές στον Ν. Χανίων.

ώθηκε κατά 1,9 μονάδες. Τις μεγαλύτερες μειώσεις εμφανίζουν οι περιφέρειες του Βορείου Αιγαίου, της Θεσσαλίας και της Δυτικής Ελλάδας (κατά 7,5 6,2 και 5,9 μονάδες αντίστοιχα). Στην περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου η συμμετοχή των μισθωτών εμφανίζει αύξηση σε σχέση με αυτήν του 2008 κατά 2,4 μονάδες.

Η μέση αναλογία των αυτοαπασχολούμενων στο σύνολο της χώρας πλησιάζει το 1/4 των απασχολούμενων για το 2012 και σε σχέση με την αντίστοιχη αναλογία του 2008 έχει αυξηθεί κατά 3,7 μονάδες (από 20,9% το 2008 σε 24,6% σήμερα). Η κατάταξη των περιφερειών είναι η αντίστροφη σε σχέση με την κατάταξη της συμμετοχής της μισθωτής εργασίας. Έτσι, τα Π.Σ. Αθηνών και Θεσσαλονίκης μαζί με το Υπόλοιπο και την Περιφέρεια Αττικής έχουν τη χαμηλότερη συμμετοχή σε αυ-

τοαπασχολούμενους, η οποία κυμαίνεται στο 15,2% για την Αττική και στο 18,7% για το Π.Σ. Θεσσαλονίκης. Όλες οι άλλες περιφέρειες χουν υψηλότερη συμμετοχή σε σχέση με τη μέση αναλογία της χώρας η οποία φθάνει το 37,5% και το 35,2% των απασχολούμενων στις περιφέρειες Πελοποννήσου και Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης ενώ πλησιάζει το 1/3 των απασχολούμενων σε Θεσσαλία και την Κεντρική Μακεδονία πλην του Π.Σ. Θεσσαλονίκης.

Σε σχέση με το 2008 η συμμετοχή των αυτοαπασχολούμενων αυξήθηκε σημαντικά στην Κρήτη κατά 7,0 μονάδες και γύρω στις 6,0 μονάδες στις περιφέρειες Ανατολική Μακεδονία και Θράκη καθώς και των τριών περιφερειών που είχαν τις υψηλότερες μειώσεις στην συμμετοχή της μισθωτής εργασίας, (Βορείου Αιγαίου, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας), ενώ την

μικρότερη αύξηση είχε η περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας κατά μία μονάδα.

Η μέση συμμετοχή όσων εργάζονται στον Πρωτογενή τομέα παραγωγής ανέρχεται στο 13,0% επί του συνόλου των απασχολούμενων για το σύνολο της χώρας, ενώ έχει αυξηθεί κατά 1,7 μονάδες σε σχέση με την αντίστοιχη αναλογία του 2008. Μικρότερη από τη μέση αναλογία της χώρας έχουν οι νησιωτικές περιφέρειες του Βορείου και Νοτίου Αιγαίου καθώς και η Αττική και το Π.Σ. Θεσσαλονίκης. Πολύ μεγαλύτερη από την μέση αναλογία έχουν οι περιφέρειες Πελοποννήσου και Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (σχεδόν το 30,0% των απασχολούμενων εργάζεται στον πρωτογενή τομέα), ακολουθούν με 26,0% οι περιφέρειες της Θεσσαλίας, της Δυτικής Ελλάδας και της Κεντρικής Μακεδονίας πλην του Π.Σ. Θεσσαλονίκης.

Σε σχέση με το 2008 η συμμετοχή όσων εργάζονται στον Πρωτογενή τομέα παραγωγής αυξήθηκε σημαντικά κατά 6,0 μονάδες στις περιφέρειες Θεσσαλίας, Κρήτης και Δυτικής Ελλάδας αλλά σημαντικές είναι και οι μεταβολές σε Ανατολική Μακεδονία και Θράκη και στα Ιόνια Νησιά (4,8 και 4,5 μονάδες αντίστοιχα). Μείωση της συμμετοχής εμφανίζεται μόνο στην περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου κατά 1,2 μονάδες.

Η μέση συμμετοχή όσων εργάζονται σε Βιομηχανία - Βιοτεχνία ανέρχεται πλέον στο 9,5% επί του συνόλου των απασχολούμενων για το σύνολο της χώρας καθώς μειώθηκε κατά 2,3 μονάδες σε σχέση με την αντίστοιχη αναλογία του 2008. Μικρότερη από τη μέση αναλογία της χώρας έχουν όλες οι νησιωτικές περιφέρειες, η Πελοπόννησος, η Δυτική Ελλάδα, η Ήπει-

ρος, η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, η Θεσσαλία και το Π.Σ. Πρωτευούσης. Πολύ μεγαλύτερη από την μέση αναλογία έχει η περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας καθώς και το Υπόλοιπο Αττικής, περίπου στο 17,0% των απασχολούμενων και ακολουθούν με 10,0% περίπου η Κεντρική και η Δυτική Μακεδονία καθώς και συνολικά η περιφέρεια Αττικής.

Σε σχέση με το 2008 η συμμετοχή όσων εργάζονται σε Βιομηχανία - Βιοτεχνία μειώθηκε σημαντικά κατά 5,4 μονάδες στο Π.Σ. Θεσσαλονίκης και κατά 3,5 μονάδες στο Π.Σ. Πρωτευούσης και κατ' επέκταση στην υπόλοιπη Κεντρική Μακεδονία και την Αττική. Αύξηση της συμμετοχής εμφανίζεται στις περιφέρειες της Στερεάς Ελλάδας, των Ιονίων Νήσων και του Βορείου Αιγαίου κατά 1,7 1,5 και 1,3 μονάδες αντίστοιχα.

Το μέσο ποσοστό όσων εργάζονται με μερική απασχόληση στο σύνολο της χώρας το 2012 ανέρχεται στο 7,3% του συνόλου των απασχολούμενων παρουσιάζοντας αύξηση κατά 1,9 μονάδες σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό μερικής απασχόλησης του 2008. Σημαντικά μικρότερο από το μέσο ποσοστό μερικής απασχόλησης έχουν οι περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου και Δυτικής Ελλάδας (4,1% και 5,2% αντίστοιχα), ενώ ακολουθούν όλη η Αττική, όλη η Κεντρική Μακεδονία, η Πελοπόννησος και το Βόρειο Αιγαίο. Μεγαλύτερο ποσοστό μερικής απασχόλησης από το μέσο έχουν κυρίως οι περιφέρειες των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Δυτικής Μακεδονίας με πάνω από 10,0% επί του συνόλου των απασχολούμενων.

Σε σχέση με το 2008 η συμμετοχή όσων εργάζονται με μερική απασχόληση αυξή-

θηκε σημαντικά στα Ιόνια Νησιά και την Κρήτη κατά 8,5 και 5,2 μονάδες αντίστοιχα, ενώ μείωση εμφανίζει μόνο η περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου κατά 1,2 μονάδες.

Το μέσο ποσοστό όσων εργάζονται με προσωρινή απασχόληση στο σύνολο των μισθωτών της χώρας το 2012 ανέρχεται στο 9,9% του συνόλου των μισθωτών και παρουσιάζει μείωση κατά 1,6 μονάδες σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό προσωρινής απασχόλησης του 2008. Σημαντικά μικρότερο από το μέσο ποσοστό προσωρινής απασχόλησης έχουν οι περιφέρειες της Στερεάς Ελλάδας και του Π.Σ. Θεσσαλονίκης (4,2% και 5,7% αντίστοιχα), ενώ ακολουθούν όλη η Αττική, η Ήπειρος, η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη και η Δυτική Ελλάδα. Μεγαλύτερο από το μέσο ποσοστό προσωρινής απασχόλησης έχουν κυρίως οι περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, των Ιονίων Νήσων και της Κρήτης και της Δυτικής Μακεδονίας με πάνω από 25,0% περίπου επί του συνόλου των μισθωτών.

Σε σχέση με το 2008 η συμμετοχή όσων εργάζονται με προσωρινή απασχόληση αυξήθηκε σημαντικά στα Ιόνια Νησιά, το Νότιο Αιγαίο και την Κρήτη κατά 7,2 6,0 και 4,5 μονάδες αντίστοιχα, ενώ οι μεγαλύτερες μειώσεις εμφανίζονται στις περιφέρειες της Στερεάς Ελλάδας, της Ηπείρου και της Δυτικής Μακεδονίας κατά 9,3 8,4 και 5,9 μονάδες αντίστοιχα.

Το μέσο ποσοστό ανεργίας στο σύνολο της χώρας εκτινάχθηκε στο 23,6% του εργατικού δυναμικού το 2012 αυξανόμενο κατά 16,3 μονάδες σε σχέση με το αντίστοιχο του 2008 (7,2%). Σημαντικά χαμηλότερο από το μέσο ποσοστό ανεργίας της χώρας έχουν οι περιφέρειες των Ιονίων Νήσων και του Νοτίου Αιγαίου (14,3%

και 15,3% αντίστοιχα), ενώ το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας έχει κυρίως η Δυτική Μακεδονία (30,0%) ενώ γύρω στο 28,0% του εργατικού δυναμικού κυμαίνεται το ποσοστό ανεργίας στο Π.Σ. Θεσσαλονίκης, την Στερεά Ελλάδα και το Υπόλοιπο Αττικής.

Σε σχέση με το 2008 το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε σημαντικά στις περιφέρειες που έχουν και τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας σχεδόν κατά 20 μονάδες, (με εξαίρεση την Δυτική Μακεδονία όπου αυξήθηκε κατά 18 περίπου μονάδες), ενώ οι περιφέρειες με τα μικρότερα ποσοστά ανεργίας είχαν και τις μικρότερες αυξήσεις, (5,3 και 8,5 μονάδες σε Ιόνια Νησιά και Νότιο Αιγαίο).

Το 59,0% των ανέργων του 2012 στο σύνολο της χώρας είναι μακροχρόνια άνεργοι, αναλογία αυξημένη κατά 7,5 μονάδες σε σχέση με αυτήν του 2008. Μεγαλύτερη είναι η αναλογία των μακροχρόνια ανέργων στις περιφέρειες του Βορείου Αιγαίου, όλης της Κεντρικής Μακεδονίας και της Πελοποννήσου καθώς αποτελούν τα 2/3 των ανέργων σε αυτές τις περιφέρειες. Την μικρότερη αναλογία έχουν οι περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (20,0%) καθώς και των Ιονίων Νήσων (41,0%).

Σε σχέση με το 2008 η συμμετοχή των μακροχρόνια ανέργων αυξήθηκε σημαντικά στα Ιόνια Νησιά και το Βόρειο Αιγαίο κατά 25 και 18,6 μονάδες αντίστοιχα, ενώ μειώνεται σημαντικά η συμμετοχή τους στις περιφέρειες Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας κατά 16 και 7,4 μονάδες αντίστοιχα.

Πάνω από τα 3/4 των ανέργων του 2012 στο σύνολο της χώρας είναι άνεργοι που

έχουν εργαστεί στο παρελθόν, αναλογία αυξημένη κατά 13 μονάδες σε σχέση με αυτήν του 2008. Μεγαλύτερη είναι η αναλογία των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν στις περιφέρειες όλης της Αττικής, της Κρήτης, του Νοτίου Αιγαίου και των Ιονίων Νήσων καθώς αναλογούν πάνω από τα 80,0% των ανέργων. Την μικρότερη αναλογία έχουν οι περιφέρειες του Βορείου Αιγαίου, της Πελοποννήσου και της Ηπείρου όπου οι άνεργοι που έχουν εργαστεί στο παρελθόν αναλογούν λίγο πάνω από το 60,0% των ανέργων.

Σε σχέση με το 2008 η συμμετοχή της εν λόγω κατηγορίας ανέργων αυξήθηκε σημαντικά κυρίως στη Δυτική Ελλάδα κατά 31 μονάδες και ακολουθούν Θεσσαλία και Ήπειρος με 18 μονάδες, ενώ μείωση εμφανίζει η συμμετοχή αυτών μόνο στην περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου κατά 14,5 μονάδες.

Εκρηκτική είναι και η αύξηση του ποσοστού ανεργίας των νέων μέχρι 29 ετών στην διάρκεια της οικονομικής κρίσης καθώς το ποσοστό τους σκαρφάλωσε στο 42,7% του εργατικού δυναμικού αυτών, αυξανόμενο πάνω από 27 μονάδες σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό τους το 2008 (15,5%). Αναλογεί στο ήμισυ και άνω του εργατικού δυναμικού των νέων στις περιφέρειες της Στερεάς Ελλάδας (54,1%), της Δυτικής Μακεδονίας (52,3%) και της Πελοποννήσου (50,1%), ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας των νέων συναντώνται στο Νότιο Αιγαίο (19,5%) και τα Ιόνια Νησιά (24,5%).

Σε σχέση με το 2008 το ποσοστό ανεργίας των νέων μέχρι 29 ετών αυξήθηκε σχεδόν κατά 36 μονάδες στην Στερεά Ελλάδα και κατά 33,4 μονάδες στην Πε-

λοπόννησο, ενώ τις μικρότερες αυξήσεις είχαν οι περιφέρειες με τα μικρότερα ποσοστά ανεργίας των νέων σε αυτές (6,8 μονάδες για τα Ιόνια Νησιά και 8 μονάδες για το Νότιο Αιγαίο).

3. Οι μεταβολές των βασικών χαρακτηριστικών στις περιφέρειες της χώρας

Όλες σχεδόν οι μεταβολές στη διάρκεια της οικονομικής κρίσης συντελέστηκαν σε μεγαλύτερο βαθμό την περίοδο 2010-2012. Ειδικότερα στην εν λόγω περίοδο, όσον αφορά τις μεταβολές στα μεγέθη της απασχόλησης και των ανέργων σε όλη τη διάρκεια της κρίσης (2008-2012) αναλογεί:

Στο σύνολο της χώρας, το 80% της συνολικής μείωσης των απασχολούμενων, αλλά και των μισθωτών, το 90% της μείωσης των απασχολούμενων σε επιχειρήσεις με απασχόληση μέχρι 10 εργαζόμενους, το 60% της μείωσης σε επιχειρήσεις με

περισσότερους από 10 εργαζόμενους. Στην διάρκεια των τελευταίων τριών ετών οφείλονται αποκλειστικά οι μειώσεις όσων εργάζονται στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας, ως αυτοαπασχολούμενοι καθώς και των προσωρινά απασχολούμενων. Αναλογεί επίσης το 70% της μείωσης των απασχολούμενων στην Βιομηχανία, και των μισθωτών με μόνιμη απασχόληση, το 86% της μείωσης των απασχολούμενων στις υπηρεσίες, το 77% όσων απασχολούνται με πλήρη απασχόληση.

Στις μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) αναλογεί το 71% του συνόλου των ανέργων αλλά και των νέων μέχρι 29 ετών, το 80% της αύξησης των μακροχρόνια ανέργων, το 66% των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν και στο 92% των νεοεισερχόμενων ανέργων.

Στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, το 78% της συνολικής μείωσης των απα-

σχολούμενων, το 72% της μείωσης των απασχολούμενων σε επιχειρήσεις με απασχόληση μέχρι 10 εργαζόμενους, το 94% της μείωσης σε επιχειρήσεις με περισσότερους από 10 εργαζόμενους και γύρω στο 90% των απασχολούμενων στις υπηρεσίες, των μισθωτών καθώς και όσων εργάζονται με μόνιμη απασχόληση.

Αναλογεί επίσης το 86% της μείωσης των προσωρινά απασχολούμενων, στο 76% των απασχολούμενων με πλήρη απασχόληση, λιγότερο από το ήμισυ στην μεταβολή της Βιομηχανίας (43%) και αποκλειστικά ή μείωση όσων εργάζονται στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας.

Στις μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) αναλογεί το 62,5% του συνόλου των ανέργων, το 66,6% των νέων μέχρι 29 ετών, το 69% της αύξησης των μακροχρόνια ανέργων, το 61% των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν και στο 73% των νεοεισερχόμενων ανέργων.

Στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας οι σημαντικότερες μειώσεις στην απασχόληση παρατηρούνται στο Π.Σ. Θεσσαλονίκης, με εξαίρεση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα παραγωγής. Η απασχόληση στο Π.Σ. Θεσσαλονίκης μειώθηκε και κατά την περίοδο 2008-2010 σε αντίθεση με την υπόλοιπη περιφέρεια όπου αυξήθηκαν οι απασχολούμενοι σε όλες σχεδόν τις κατηγορίες με εξαίρεση στη βιομηχανία, την μερική απασχόληση και τους αυτοαπασχολούμενους. Οι αυξήσεις μάλιστα στις επιχειρήσεις με απασχόληση πάνω από 10 εργαζόμενους και στις υπηρεσίες ήταν τέτοιες που οι συνολικές μεταβολές της περιόδου 2008-2012 είναι θετικές.

Γενικότερα, οι μεταβολές της περιόδου 2010-2012 στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας αναλογούν στο 80% της συνολικής μεταβολής των απασχολούμενων, τόσο σε μικρές όσο και σε μεγάλες επιχειρήσεις καθώς και όσων εργάζονται με πλήρη ή μόνιμη απασχόληση. Αναλογεί επίσης γύρω στο 90% της μεταβολής της μισθωτής εργασίας καθώς και όσων εργάζονται στις υπηρεσίες, μειώνεται στο 65% όσων εργάζονται στην Βιομηχανία και στο 43% για τους αυτοαπασχολούμενων.

Στις μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) αναλογεί το 73% του συνόλου των ανέργων, το 77% των νέων μέχρι 29 ετών, το 80% της αύξησης των μακροχρόνια ανέργων, το 65% των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν και αποκλειστικά η μεταβολή των νεοεισερχόμενων ανέργων.

Ειδικότερα, για το Π.Σ. Θεσσαλονίκης οι μεταβολές της περιόδου 2010-2012 αναλογούν στο 61% της συνολικής μεταβολής των απασχολούμενων καθώς και όσων εργάζονται στην Βιομηχανία, στο ήμισυ των της μείωσης των απασχολούμενων σε επιχειρήσεις με απασχόληση μέχρι 10 εργαζόμενους, γύρω στο 74% της μείωσης σε επιχειρήσεις με περισσότερους από 10 εργαζόμενους καθώς και των μισθωτών.

Αναλογεί επίσης το 68% της μείωσης των απασχολούμενων στις υπηρεσίες, στο 63% των απασχολούμενων με μόνιμη απασχόληση, στο 58,5% των απασχολούμενων με πλήρη απασχόληση, στο 31% της μείωσης των αυτοαπασχολούμενων και αποκλειστικά ή μείωση όσων εργάζονται με προσωρινή απασχόληση.

Στις μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) αναλογεί το 74% του συνόλου των ανέρ-

γων, το 78% των νέων μέχρι 29 ετών, το 82% των μακροχρόνια ανέργων, το 68% των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν και στο 94% των νεοεισερχόμενων ανέργων.

Για την υπόλοιπη περιφέρεια οι μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) είναι μικρότερες και αναλογούν στο 71% του συνόλου των ανέργων, στο 76% των νέων μέχρι 29 ετών, στο 78% των μακροχρόνια ανέργων, το 53% των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν και στο 60% των νεοεισερχόμενων ανέργων.

Στην περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας αναλογεί το 91% της συνολικής μεταβολής των απασχολούμενων, το 66% των απασχολούμενων σε επιχειρήσεις με περισσότερους από 10 εργαζόμενους, στο 86% των αυτοαπασχολούμενων, το 81% των μισθωτών και το 94% όσων εργάζονται με πλήρη απασχόληση.

Στην διάρκεια των τελευταίων τριών ετών οφείλονται αποκλειστικά οι μειώσεις όσων εργάζονται σε επιχειρήσεις με απασχόληση μέχρι 10 εργαζόμενους, στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας, στην Βιομηχανία, τις υπηρεσίες αλλά και όσων εργάζονται με μόνιμη απασχόληση.

Στις μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) αναλογεί το 87% του συνόλου των ανέργων, το 78% των νέων μέχρι 29 ετών, το 74% των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν ενώ οι μακροχρόνια και οι νεοεισερχόμενοι άνεργοι αυξάνονται μόνο την εν λόγω περίοδο (2010-2012).

Στην περιφέρεια της Ηπείρου οι μειώσεις συνολικά των απασχολούμενων, όσων εργάζονται σε επιχειρήσεις με απασχόληση

μέχρι 10 εργαζόμενους, στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας, στην Βιομηχανία, τις υπηρεσίες αλλά και όσων εργάζονται ως αυτοαπασχολούμενοι οφείλονται αποκλειστικά στις μεταβολές των τριών τελευταίων ετών και σχεδόν αποκλειστικά όσων εργάζονται με πλήρη απασχόληση.

Όσον αφορά την μισθωτή εργασία οι μεταβολές της περιόδου 2010-2012 αναλογούν στο 53% των μισθωτών, στο 73% της μείωσης των απασχολούμενων με προσωρινή απασχόληση και μόλις στο 14% της μείωσης των μισθωτών με μόνιμη απασχόληση. Επίσης, την ίδια περίοδο αυξήθηκαν σημαντικά οι απασχολούμενοι σε επιχειρήσεις με πάνω από 10 εργαζόμενους, αύξηση που υπερβαίνει την αντίστοιχη μείωση της περιόδου 2008-2010.

Στις μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) αναλογεί γύρω στο 73% του συνόλου των ανέργων, των μακροχρόνια ανέργων αλλά και όσων έχουν εργαστεί στο παρελθόν, το 68% των νέων μέχρι 29 ετών και στο 80% των νεοεισερχόμενων ανέργων.

Στην περιφέρεια της Θεσσαλίας αναλογεί το 87% της συνολικής μεταβολής των απασχολούμενων, το σύνολο σχεδόν (96%) των απασχολούμενων σε επιχειρήσεις με απασχόληση μέχρι 10 εργαζόμενους, το 74% των απασχολούμενων σε επιχειρήσεις με περισσότερους από 10 εργαζόμενους, γύρω στο 85% των απασχολούμενων στις υπηρεσίες και όσων εργάζονται με πλήρη απασχόληση και στο 56% των απασχολούμενων στην Βιομηχανία.

Όσον αφορά την μισθωτή εργασία οι μεταβολές της περιόδου 2010-2012 αναλογούν στο 64% των μισθωτών, στο 71% της μείωσης των απασχολούμενων με προσω-

ρινή απασχόληση και στο 61% της μείωσης των μισθωτών με μόνιμη απασχόληση. Η συνολική αύξηση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας οφείλεται αποκλειστικά στην μεταβολή της περιόδου 2008-2010.

Στις μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) αναλογεί το 68% του συνόλου των ανέργων, το 58% των νέων μέχρι 29 ετών, γύρω το 90% των μακροχρόνια και των νεοεισερχόμενων ανέργων και στο 62% των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν.

Στην περιφέρεια των Ιονίων Νήσων αντίθετα, η μείωση της απασχόλησης οφείλεται αποκλειστικά στις μεταβολές της περιόδου 2008-2010, καθώς την αμέσως επόμενη περίοδο η απασχόληση αυξάνεται σε επιχειρήσεις που απασχολούν πάνω από 10 εργαζόμενους, στον πρωτογενή τομέα παραγωγής, την Βιομηχανία, την μερική και την προσωρινή απασχόληση. Μόνο στον πρωτογενή τομέα παραγωγής και την Βιομηχανία, οι μεταβολές της περιόδου 2010-2012 κάλυψαν τις προηγούμενες μειώσεις.

Οι μεταβολές των τριών τελευταίων ετών αναλογούν στο 42% στις μειώσεις που υπέστησαν οι μισθωτοί, στο ήμισυ όσων εργάζονται με μόνιμη απασχόληση, στο 75% των πλήρως απασχολούμενων και μόλις στο 14% στις υπηρεσίες. Οι αυτοαπασχολούμενοι αυξάνονται σχεδόν αποκλειστικά κατά την περίοδο 2008-2010.

Στις μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) αναλογεί το 35% του συνόλου των ανέργων, το 73% των μακροχρόνια ανέργων και το 39% των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν. Η αύξηση των νεοει-

σερχόμενων ανέργων καθώς και των νέων μέχρι 29 ετών πραγματοποιείται στην διάρκεια της περιόδου 2008-2010.

Στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας η μείωση σε όλες τις κατηγορίες των απασχολούμενων οφείλεται αποκλειστικά στις μειώσεις των τελευταίων τριών ετών, με εξαίρεση τις υπηρεσίες, τη μισθωτή απασχόληση και όσων εργάζονται με μόνιμη απασχόληση όπου και εδώ η συμμετοχή της περιόδου 2010-2012 στις συνολικές μειώσεις που υπέστησαν οι εν λόγω κατηγορίες σε όλη την διάρκεια της οικονομικής κρίσης είναι μεγάλες και ανέρχονται σε 90%, 80% και 60% αντίστοιχα. Οι αυξήσεις στον πρωτογενή τομέα παραγωγής και των αυτοαπασχολούμενων οφείλονται στις μεταβολές της περιόδου 2008-2010.

Στις μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) αναλογεί το 86% του συνόλου αλλά και των μακροχρόνια των ανέργων καθώς και το 78% των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν. Αυξάνονται αποκλειστικά την περίοδο 2010-2012 οι νέοι μέχρι 29 ετών καθώς και οι νεοεισερχόμενοι άνεργοι.

Στην περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας αναλογεί το 85% της συνολικής μεταβολής των απασχολούμενων, το 62% των απασχολούμενων σε επιχειρήσεις με περισσότερους από 10 εργαζόμενους, γύρω στο 60% όσων εργάζονται στις υπηρεσίες αλλά και στους μισθωτούς τόσο με μόνιμη όσο και με προσωρινή εργασία και το 88% όσων εργάζονται με πλήρη απασχόληση.

Στην διάρκεια των τελευταίων τριών ετών οφείλονται αποκλειστικά οι μειώσεις όσων εργάζονται σε επιχειρήσεις με απασχόληση μέχρι 10 εργαζόμενους, στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας, στην

Βιομηχανία καθώς και των αυτοαπασχολούμενων.

Στις μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) αναλογεί το 84% σε όλες τις κατηγορίες των ανέργων, ενώ η αναλογία μειώνεται στο 79% της μεταβολής των νεοεισερχόμενων ανέργων.

Στην περιφέρεια της Αττικής η απασχόληση στο Π.Σ. Πρωτεύουσας μειώθηκε και στις δύο περιόδους σε όλες τις κατηγορίες, με εξαίρεση την μερική απασχόληση, τους απασχολούμενους στον πρωτογενή τομέα παραγωγής και όσων εργάζονται με προσωρινή απασχόληση. Στην υπόλοιπη περιφέρεια η μείωση της απασχόλησης οφείλεται κυρίως στις μεταβολές των τελευταίων τριών ετών καθώς αυξάνονται οι απασχολούμενοι την περίοδο 2008-2010 στον πρωτογενή τομέα παραγωγής, στην Βιομηχανία, στην μερική απασχόληση, όσοι εργάζονται με μόνιμη απασχόληση καθώς και οι αυτοαπασχολούμενοι.

Γενικότερα, οι μεταβολές της περιόδου 2010-2012 στην περιφέρεια της Αττικής αναλογούν στο 74% της συνολικής μεταβολής των απασχολούμενων, στο 80% όσων εργάζονται σε μικρού μεγέθους επιχειρήσεις αλλά και των μισθωτών, στο 90% όσων εργάζονται στις υπηρεσίες, στο 70% όσων έχουν πλήρη ή μόνιμη απασχόληση, στο 62% περίπου όσων εργάζονται σε μεγάλου μεγέθους επιχειρήσεις αλλά και στην Βιομηχανία και μόλις στο 26% των αυτοαπασχολούμενων.

Στις μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) αναλογεί το 68% του συνόλου των ανέργων, το 73% των νέων μέχρι 29 ετών, το 80% της αύξησης των μακροχρόνια ανέργων, το 93% των νεοεισερχόμενων ανέρ-

γων και το 65% των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν.

Ειδικότερα, για το Π.Σ. Πρωτεύουσας οι μεταβολές της περιόδου 2010-2012 αναλογούν στο 71% της συνολικής μεταβολής των απασχολούμενων, στο 76% όσων εργάζονται σε μικρού μεγέθους επιχειρήσεις αλλά και των μισθωτών, στο 96% όσων εργάζονται στις υπηρεσίες, στο 68% όσων έχουν πλήρη απασχόληση, στο 64% όσων έχουν μόνιμη απασχόληση και σχεδόν στο 60% όσων εργάζονται σε μεγάλο μεγέθους επιχειρήσεις αλλά και στην Βιομηχανία.

Στις μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) αναλογεί το 70% του συνόλου των ανέργων, το 78% των νέων μέχρι 29 ετών, το 80% της αύξησης των μακροχρόνια ανέργων, το 97% των νεοεισερχόμενων ανέργων και το 66% των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν.

Για την υπόλοιπη περιφέρεια Αττικής οι μεταβολές της περιόδου 2010-2012 αναλογούν στο 88% της συνολικής μεταβολής των απασχολούμενων καθώς κι όσων εργάζονται με προσωρινή απασχόληση, στο 80% όσων εργάζονται με πλήρη απασχόληση, στο 71% όσων εργάζονται στις μεγάλες μεγέθους επιχειρήσεις αλλά και στις υπηρεσίες και γύρω στο 95% των μισθωτών και όσων έχουν μόνιμη απασχόληση.

Οι μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) αναλογούν στο 59% του συνόλου των ανέργων, στο 53% των νέων μέχρι 29 ετών, στο 80% των μακροχρόνια ανέργων, το 55% των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν και στο 78% των νεοεισερχόμενων ανέργων.

Στην περιφέρεια Πελοποννήσου οι μεταβολές την περίοδο 2010-2012 αναλογούν στο 77% της συνολικής μείωσης των απασχολούμενων και όσων εργάζονται στις υπηρεσίες, στο 90% όσων εργάζονται σε επιχειρήσεις με απασχόληση μέχρι 10 εργαζόμενους, στο 74% των πλήρως απασχολούμενων, στο 56% των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα παραγωγής, γύρω στο ήμισυ των απασχολούμενων σε επιχειρήσεις με περισσότερους από 10 εργαζόμενους καθώς και των μισθωτών και στο 43% όσων εργάζονται με μόνιμη απασχόληση.

Στην διάρκεια των τελευταίων τριών ετών οφείλονται αποκλειστικά οι μειώσεις όσων εργάζονται με μερική ή με προσωρινή απασχόληση, στην Βιομηχανία καθώς και των αυτοαπασχολούμενων.

Στις μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) αναλογεί το 77% του συνόλου αλλά και των μακροχρόνια των ανέργων, το 73% των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν, το 86% των νεοεισερχόμενων ανέργων και το 82% των νέων μέχρι 29 ετών.

Στην περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου η μείωση σε όλες τις κατηγορίες των απασχολούμενων οφείλεται αποκλειστικά στις μεταβολές των τελευταίων τριών ετών, με εξαίρεση όσων εργάζονται σε μεγάλες μεγέθους επιχειρήσεις όπου η συμμετοχή ανέρχεται στο 83%. Η συνολική αύξηση της απασχόλησης στην Βιομηχανία αλλά και των αυτοαπασχολούμενων οφείλονται επίσης αποκλειστικά στις μεταβολές της ίδιας περιόδου.

Στις μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) αναλογεί το 75% του συνόλου των ανέρ-

γων, των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν, αλλά και των νεοεισερχόμενων ανέργων, το 83% των μακροχρόνια ανέργων και το 57% των νέων μέχρι 29 ετών.

Στην περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου την περίοδο 2010-2012 οι μεταβολές αναλογούν στο 68% για το σύνολο των απασχολούμενων, στο 80% για τους απασχολούμενους σε μικρού μεγέθους επιχειρήσεις, στο 74% στην Βιομηχανία, στο 71% όσων εργάζονται με μόνιμη απασχόληση, στο 44% των πλήρως απασχολούμενων και μόλις στο 20% όσων εργάζονται στις υπηρεσίες, ενώ αφορούν μόνο αυτήν την περίοδο οι μεταβολές σε μισθωτούς, σε μερική και προσωρινή απασχόληση και στον πρωτογενή τομέα παραγωγής. Η συνολική αύξηση της απασχόλησης σε μεγάλου μεγέθους επιχειρήσεις αλλά και των αυτοαπασχολούμενων οφείλονται επίσης αποκλειστικά στις μεταβολές της ίδιας περιόδου.

Οι μεταβολές (αυξήσεις) που επήλθαν στις κατηγορίες των ανέργων γίνονται κυρίως την περίοδο 2008-2010 καθώς στην εν λόγω περίοδο αναλογεί το 67% του συνόλου των ανέργων αλλά και των μακροχρόνια ανέργων, το 77% των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν, αποκλειστικά των νέων μέχρι 29 ετών καθώς και το 43% των νεοεισερχόμενων ανέργων.

Στην περιφέρεια της Κρήτης αναλογεί το 74% της συνολικής μεταβολής της απασχόλησης, το 70% των πλήρως απασχολούμενων, το 53% όσων εργάζονται στις υπηρεσίες, το 33% όσων εργάζονται στην Βιομηχανία, το 65% όσων είναι μισθωτοί ή όσων έχουν μόνιμη απασχόληση και το 47% όσων εργάζονται με προσωρινή απασχόληση. Οι μειώσεις της απασχόλησης στις μικρού μεγέθους επιχειρήσεις

οφείλονται αποκλειστικά στη μείωση των τελευταίων τριών ετών ενώ στις μεγάλες επιχειρήσεις σχεδόν αποκλειστικά στις μεταβολές της περιόδου 2008-2010. Οι συνολικές αυξήσεις των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα παραγωγής καθώς και στους αυτοαπασχολούμενους οφείλονται αποκλειστικά στις μεταβολές της περιόδου 2008-2010.

Στις μεταβολές των ανέργων (αυξήσεις) αναλογεί το 65% του συνόλου των ανέργων, των νεοεισερχόμενων καθώς και των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν, το 72% των μακροχρόνια ανέργων καθώς και το 52% των νέων μέχρι 29 ετών.

4. Συμπεράσματα

Η ελληνική οικονομία εγκλωβισμένη σε μια ανατροφοδοτούμενη διαδικασία ύφεσης συνεχίζει να βρίσκεται σε διαδικασία πλήρους αποεπένδυσης και απαξίωσης μεγάλων τμημάτων του παραγωγικού και του ανθρώπινου δυναμικού. Η σοβαρή αυτή απώλεια της δυναμικότητας των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας σε συνδυασμό με την σημαντική επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών και την εφαρμογή αυστηρών μέτρων λιτότητας, κινδυνεύει να μετατρέψει την ελληνική οικονομία από πραγματική σε εικονική.

Είναι ανάγκη πλέον ο σχεδιασμός πολιτικών για την αποκατάσταση της τάξης των κοινωνικών αναγκών, ενίσχυσης των μισθών και των δημόσιων και κοινωνικών δαπανών και όχι της τάξης του κέρδους, στο πλαίσιο ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος και ενός σύγχρονου προγράμματος οικονομικής και κοινωνικής ανασυγκρότησης της ελληνικής οικονομίας.

Πίνακας 1. Μέσο ποσοστό ανεργίας στις περιφέρειες και τους νομούς της χώρας 2005-2012

Περιφέρειες και νομοί	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Σύνολο Ελλάδας	9,9	8,9	8,3	7,6	9,5	12,5	17,7	24,2
Ανατ. Μακεδονία - Θράκη	11,9	11,0	9,8	8,7	10,9	14,2	19,9	22,5
Έβρου	22,3	19,5	17,5	15,5	13,3	16,0	20,6	23,9
Ξάνθης	12,8	12,2	10,7	9,2	9,5	13,0	20,3	20,2
Ροδόπης	12,4	11,2	8,2	8,0	14,2	17,4	20,8	26,9
Δράμας	9,0	8,1	9,5	6,6	11,1	16,4	23,3	25,8
Καβάλας	5,3	5,9	5,7	6,2	7,0	9,4	13,6	16,1
Κεντρική Μακεδονία	11,1	9,3	9,0	8,3	9,9	13,5	19,6	26,0
Ημαθίας	20,6	15,1	12,9	9,2	7,9	11,3	14,5	20,1
Θεσσαλονίκης	10,6	8,9	8,8	8,5	11,3	14,9	21,8	28,7
Κιλκίς	14,6	15,7	15,1	11,9	8,8	12,8	15,6	23,4
Πέλλης	11,0	9,3	8,9	6,2	6,7	8,9	15,0	22,6
Πιερίας	8,2	8,1	9,2	10,0	9,4	13,6	22,7	25,0
Σερρών	9,2	6,5	5,0	5,8	5,1	7,8	10,7	19,2
Χαλκιδικής	5,1	5,8	6,0	5,8	6,7	13,4	14,7	17,2
Δυτική Μακεδονία	18,1	14,2	12,1	12,5	12,5	15,5	23,2	29,9
Γρεβενών*								
Καστοριάς	28,5	24,9	15,5	18,6	16,9	18,8	24,3	25,1
Κοζάνης	13,1	12,2	11,8	12,8	12,3	14,3	21,6	32,5
Φλώρινας	22,3	15,2	15,5	8,5	11,2	16,4	26,8	24,5
Θεσσαλία	9,5	8,2	7,8	8,4	9,2	12,1	16,9	22,6
Καρδίτσας	9,3	5,8	6,6	6,5	7,1	11,2	10,6	15,9
Λαρίσης	10,4	9	9,5	9,7	10,5	13,1	15,4	20,2
Μαγνησίας	8,5	7,8	5,9	8,1	9,6	13,4	22,9	33,3
Τρικάλων	8,7	8,8	7,3	7,1	7,8	8,7	16,3	18,6
Ήπειρος	11,5	9,8	10,0	9,9	11,2	12,6	16,7	22,9
Άρτας	16,2	10,7	12,7	10,9	11,9	12,9	19,2	29,8
Θεσπρωτίας*								
Ιωαννίνων	10,6	9,3	8,6	9,8	11,4	11,4	16,1	23,4
Πρεβέζης	9,4	11,7	13,7	11,6	10,6	13,5	12,8	12,9
Ιόνια Νησιά	8,6	11,2	9,1	8,6	9,8	14,8	14,2	14,7
Ζακύνθου	7,3	15,2	9,2	8,7	9,2	12,5	7,6	10,8
Κερκύρας	10,0	11,5	11,2	10,5	11,2	17,3	16,6	14,7
Κεφαλληνίας*								
Λευκάδας*								
Δυτική Ελλάδα	10,5	9,5	9,7	9,6	9,5	11,7	17,3	25,5
Αιτωλοακαρνανία	11,0	9,2	10,3	9,1	9,2	11,7	18,4	29,1
Αχαΐας	11,5	10,7	9,6	10,2	10,2	13,5	19,3	29,3
Ηλείας	7,7	7,1	8,6	9,1	8,6	8,2	12,0	13,3

Στερεά Ελλάδα & Εύβοια	11,0	9,2	9,4	8,5	10,5	12,5	19,0	27,8
Βοιωτίας	13,7	10,9	11,1	10,0	12,8	12,0	16,3	24,7
Εύβοιας	11,9	9,9	10,4	10,3	12,3	17,2	24,8	32,7
Ευρυτανίας*								
Φθιώτιδας	5,8	6,0	4,4	2,9	4,4	8,2	15,9	27,3
Φωκίδας	13,1	9,3	15,5	14,6	14,0	8,1	11,3	22,3

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2005 - 2012

*Οι νομοί με εκτιμώμενο πληθυσμό κάτω των 40.000, για τους οποίους δε δίδονται εκτιμήσεις λόγω μεγάλου δειγματοληπτικού σφάλματος, σημειώνονται με αστερίσκο.

Πίνακας 1. (συνέχεια)

Περιφέρειες και νομοί	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Σύνολο Ελλάδας	9,9	8,9	8,3	7,6	9,5	12,5	17,7	24,2
Αττική	8,8	8,3	7,6	6,5	8,8	12,3	17,6	25,3
Πελοπόννησος	8,7	7,7	7,5	7,2	8,0	9,9	14,3	19,9
Αργολίδας	9,8	7,7	7,1	7,1	8,8	8,8	11,4	13,8
Αρκαδίας	10,2	12,2	11,3	10,6	10,6	13,9	15,4	22,3
Κορινθίας	7,8	6,2	6,1	7,6	9,4	12,3	17,2	20,9
Λακωνίας	7,0	4,9	6,0	5,4	5,1	7,3	11,3	25,8
Μεσσηνίας	8,9	7,9	7,7	6,1	6,8	8,0	14,3	23,8
Βόρειο Αιγαίο	10,2	9,4	7,9	4,5	6,0	9,0	14,4	21,2
Λέσβου	12,0	10,9	8,8	4,4	8,4	13,1	16,0	22,7
Σάμου*								
Χίου	7,7	8,0	7,4	6,0	3,7	4,0	13,4	21,3
Νότιο Αιγαίο	9,3	8,8	9,2	8,2	12,1	14,3	15,1	15,1
Δωδεκανήσων	10,8	9,3	11,0	10,1	14,3	15,5	16,9	14,5
Κυκλάδων	7,0	8,1	5,3	3,9	8,0	12,0	11,4	16,1
Κρήτη	7,1	7,0	5,3	6,4	8,9	11,7	15,4	21,8
Ηρακλείου	7,6	7,3	5,1	6,7	8,9	13,0	17,9	23,0
Λασιθίου	5,5	6,5	5,4	3,8	7,6	8,5	10,1	17,0
Ρεθύμνου	7,4	6,8	7,6	10,3	12,9	13,6	15,1	18,8
Χανίων	6,6	6,9	4,2	4,6	7,0	9,3	12,7	23,1

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2005 - 2012

*Οι νομοί με εκτιμώμενο πληθυσμό κάτω των 40.000, για τους οποίους δε δίδονται εκτιμήσεις λόγω μεγάλου δειγματοληπτικού σφάλματος, σημειώνονται με αστερίσκο.

Πίνακας 2. Βασικά μεγέθη απασχόλησης στις περιφέρειες, 2012

Βασικοί Δείκτες Απασχόλησης (και τα δύο φύλα)	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Π.Σ. ΘΕΣΣΑ- ΛΟΝΙΚΗΣ	ΚΕΝ. ΜΑΚ. εκτός Π.Σ. Θεσσ/κης
Συνολικός πληθυσμός	10 958 131	589 837	1 912 143	914 585	997 558
Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64 ετών)	7 223 436	376 238	1 250 713	631 772	618 941
Μη Ενεργός Πληθυσμός 15-64 ετών	2 322 570	125 108	430 246	222 200	208 046
Εργατικό δυναμικό	4 961 909	254 917	826 161	411 299	414 862
Σύνολο απασχολούμενων	3 793 148	193 698	618 870	293 506	325 364
Απασχολούμενοι σε επιχειρήσεις μέχρι 10 άτομα	2 309 537	132 893	371 691	152 103	219 588
Μισθωτοί	2 398 790	99 165	375 424	216 439	158 985
Αυτοαπασχολούμενοι	931 929	68 270	161 841	54 863	106 978
Απασχολούμενοι στην γεωργία	493 969	56 146	83 849	3 670	80 179
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία	359 543	16 516	64 743	28 158	36 585
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες	2 669 569	110 464	435 792	246 741	189 051
Μερική απασχόληση	278 715	14 228	39 476	17 388	22 088
Προσωρινή απασχόληση	237 443	7 763	38 742	12 375	26 367
Σύνολο ανέργων	1 168 761	61 219	207 291	117 793	89 498
Άνεργοι νέοι 15-29 ετών	387 030	21 046	63 287	34 626	28 661
Νεοεισερχόμενοι Άνεργοι («NEOI»)	272 787	14 172	51 658	29 613	22 045
Μακροχρόνιοι άνεργοι	689 273	38 436	137 938	78 223	59 715
Άνεργοι που έχουν εργαστεί στο παρελθόν	895 974	47 047	155 633	88 180	67 453

Βασικοί Δείκτες Απασχόλησης (και τα δύο φύλα)	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
Συνολικός πληθυσμός	287 234	351 749	722 755	229 293	726 676
Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64 ετών)	184 608	224 946	459 080	148 124	480 841
Μη Ενεργός Πληθυσμός 15-64 ετών	64 467	73 030	149 231	43 130	166 383
Εργατικό δυναμικό	120 547	154 513	318 127	107 415	316 920
Σύνολο απασχολούμενων	84 325	120 434	248 327	92 016	239 046
Απασχολούμενοι σε επιχειρήσεις μέχρι 10 άτομα	53 831	84 726	178 569	75 050	172 135
Μισθωτοί	49 198	66 867	120 836	45 063	117 300
Αυτοαπασχολούμενοι	25 832	36 075	82 568	27 827	75 699
Απασχολούμενοι στην γεωργία	14 532	23 389	64 924	18 253	62 448
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία	8 451	10 395	23 085	5 791	17 225
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες	48 048	73 271	142 792	62 604	142 516
Μερική απασχόληση	8 612	11 259	21 818	12 344	12 481
Προσωρινή απασχόληση	7 901	5 962	14 155	11 524	9 025
Σύνολο ανέργων	36 222	34 079	69 800	15 399	77 874
Άνεργοι νέοι 15-29 ετών	12 499	14 015	28 181	4 466	28 394
Νεοεισερχόμενοι Άνεργοι («NEOI»)	10 418	13 009	20 786	2 911	19 248
Μακροχρόνιοι άνεργοι	20 547	18 087	41 247	6 288	47 860
Άνεργοι που έχουν εργαστεί στο παρελθόν	25 804	21 070	49 014	12 488	58 626

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2012 Β· Τριμήνου
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Πίνακας 2. (συνέχεια)

Βασικοί Δείκτες Απασχόλησης (και τα δύο φύλα)	Λ. ΣΤΕΡΕΑ & ΕΥΒΟΙΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ
Συνολικός πληθυσμός	545 282	3 937 457	3 439 313	498 144	578 460
Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64 ετών)	350 309	2 684 059	2 345 230	338 829	365 049
Μη Ενεργός Πληθυσμός 15-64 ετών	114 640	820 040	712 997	107 043	115 358
Εργατικό δυναμικό	238 066	1 883 009	1 649 077	233 932	254 161
Σύνολο απασχολούμενων	170 468	1 434 165	1 265 165	169 000	203 608
Απασχολούμενοι σε επιχειρήσεις μέχρι 10 άτομα	119 996	691 493	592 989	98 504	164 026
Μισθωτοί	101 223	1 113 623	994 877	118 746	94 301
Αυτοαπασχολούμενοι	47 370	217 448	183 044	34 404	76 309
Απασχολούμενοι στην γεωργία	31 896	16 521	7 031	9 490	60 319
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία	29 835	143 972	116 483	27 489	15 179
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες	92 086	1 186 788	1 069 523	117 265	108 992
Μερική απασχόληση	13 581	97 972	86 772	11 200	14 155
Προσωρινή απασχόληση	4 207	75 485	67 796	7 689	11 961
Σύνολο ανέργων	67 598	448 844	383 912	64 932	50 553
Άνεργοι νέοι 15-29 ετών	25 978	133 612	112 686	20 926	23 731
Νεοεισερχόμενοι Άνεργοι («ΝΕΟΙ»)	22 084	78 067	64 140	13 927	18 682
Μακροχρόνιοι άνεργοι	35 992	260 795	228 748	32 047	33 572
Άνεργοι που έχουν εργαστεί στο παρελθόν	45 514	370 777	319 772	51 005	31 871

Βασικοί Δείκτες Απασχόλησης (και τα δύο φύλα)	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ
Συνολικός πληθυσμός	191 932	293 933	591 380
Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64 ετών)	121 040	195 384	383 045
Μη Ενεργός Πληθυσμός 15-64 ετών	38 285	66 487	116 165
Εργατικό δυναμικό	83 301	132 516	272 256
Σύνολο απασχολούμενων	65 204	112 186	210 801
Απασχολούμενοι σε επιχειρήσεις μέχρι 10 άτομα	47 272	75 137	142 718
Μισθωτοί	34 171	67 339	114 280
Αυτοαπασχολούμενοι	20 739	29 302	62 649
Απασχολούμενοι στην γεωργία	7 444	9 022	45 226
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία	5 368	5 411	13 572
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες	47 066	81 639	137 511
Μερική απασχόληση	4 608	4 635	23 546
Προσωρινή απασχόληση	4 409	18 425	27 884
Σύνολο ανέργων	18 097	20 330	61 455
Άνεργοι νέοι 15-29 ετών	5 946	4 814	21 061
Νεοεισερχόμενοι Άνεργοι («ΝΕΟΙ»)	6 595	3 775	11 382
Μακροχρόνιοι άνεργοι	12 126	4 045	32 340
Άνεργοι που έχουν εργαστεί στο παρελθόν	11 502	16 555	50 073

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2012 Β· Τριμήνου
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Πίνακας 3. Ποσοστά συμμετοχής Βασικών δεικτών απασχόλησης 2012

Βασικοί Δείκτες Απασχόλησης (και τα δύο φύλα)		ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Π.Σ. ΘΕΣΣΑ- ΛΟΝΙΚΗΣ	ΚΕΝ. ΜΑΚ. εκτός Π.Σ. Θεσσ/κης
% επί του Πληθυσμού Εργάσιμης Ηλικίας	Μη Ενεργός Πληθυσμός 15-64 ετών	32, 2	33, 3	34, 4	35, 2	33, 6
	Εργατικό δυναμικό	68,7	67,8	66,1	65,1	67,0
	Σύνολο απασχολούμενων	52,5	51,5	49,5	46,5	52,6
% επί του Συνόλου των απασχο- λουμένων	Απασχολούμενοι σε επιχειρήσεις μέχρι 10 άτομα	60,9	68,6	60,1	51,8	67,5
	Μισθωτοί	63,2	51,2	60,7	73,7	48,9
	Αυτοαπασχολούμενοι	24,6	35,2	26,2	18,7	32,9
	Απασχολούμενοι στην γεωργία	13,0	29,0	13,5	1,3	24,6
	Απασχολούμενοι στην βιομηχανία	9,5	8,5	10,5	9,6	11,2
	Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες	70,4	57,0	70,4	84,1	58,1
	Μερική απασχόληση	7,3	7,3	6,4	5,9	6,8
% επί των Μισθωτών	Προσωρινή απασχόληση	9,9	7,8	10,3	5,7	16,6
Ποσοστό Ανεργίας	Σύνολο ανέργων	23,6	24,0	25,1	28,6	21,6
	Άνεργοι νέοι 15-29 ετών	42,7	41,9	46,2	47,5	44,8
% επί του Συνόλου των ανέργων	Νεοεισερχόμενοι Άνεργοι («ΝΕΟΙ»)	23,3	23,1	24,9	25,1	24,6
	Μακροχρόνιοι άνεργοι	59,0	62,8	66,5	66,4	66,7
	Άνεργοι που έχουν εργαστεί στο παρελθόν	76,7	76,9	75,1	74,9	75,4

Βασικοί Δείκτες Απασχόλησης (και τα δύο φύλα)		ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
% επί του Πληθυσμού Εργάσιμης Ηλικίας	Μη Ενεργός Πληθυσμός 15-64 ετών	34, 9	32, 5	32, 5	29, 1	34, 6
	Εργατικό δυναμικό	65,3	68,7	69,3	72,5	65,9
	Σύνολο απασχολούμενων	45,7	53,5	54,1	62,1	49,7
% επί του Συνόλου των απασχο- λουμένων	Απασχολούμενοι σε επιχειρήσεις μέχρι 10 άτομα	63,8	70,4	71,9	81,6	72,0
	Μισθωτοί	58,3	55,5	48,7	49,0	49,1
	Αυτοαπασχολούμενοι	30,6	30,0	33,2	30,2	31,7
	Απασχολούμενοι στην γεωργία	17,2	19,4	26,1	19,8	26,1
	Απασχολούμενοι στην βιομηχανία	10,0	8,6	9,3	6,3	7,2
	Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες	57,0	60,8	57,5	68,0	59,6
Μερική απασχόληση	10,2	9,3	8,8	13,4	5,2	
% επί των Μισθωτών	Προσωρινή απασχόληση	16,1	8,9	11,7	25,6	7,7
Ποσοστό Ανεργίας	Σύνολο ανέργων	30,0	22,1	21,9	14,3	24,6
	Άνεργοι νέοι 15-29 ετών	52,3	46,3	46,5	24,5	44,3
% επί του Συνόλου των ανέργων	Νεοεισερχόμενοι Άνεργοι («ΝΕΟΙ»)	28,8	38,2	29,8	18,9	24,7
	Μακροχρόνιοι άνεργοι	56,7	53,1	59,1	40,8	61,5
	Άνεργοι που έχουν εργαστεί στο παρελθόν	71,2	61,8	70,2	81,1	75,3

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2012 Β· Τριμήνου
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Πίνακας 3. (συνέχεια)

Βασικοί Δείκτες Απασχόλησης (και τα δύο φύλα)		Λ. ΣΤΕΡΕΑ & ΕΥΒΟΙΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΩΤΕΥ- ΟΥΣΗΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΠΕΛΟΠΟΝ- ΝΗΣΟΣ
% επί του Πληθυσμού Εργάσιμης Ηλικίας	Μη Ενεργός Πληθυσμός 15-64 ετών	32,7	30,6	30,4	31,6	31,6
	Εργατικό δυναμικό	68,0	70,2	70,3	69,0	69,6
	Σύνολο απασχολούμενων	48,7	53,4	53,9	49,9	55,8
% επί του Συνόλου των απασχο- λουμένων	Απασχολούμενοι σε επιχειρήσεις μέχρι 10 άτομα	70,4	48,2	46,9	58,3	80,6
	Μισθωτοί	59,4	77,6	78,6	70,3	46,3
	Αυτοαπασχολούμενοι	27,8	15,2	14,5	20,4	37,5
	Απασχολούμενοι στην γεωργία	18,7	1,2	0,6	5,6	29,6
	Απασχολούμενοι στην βιομηχανία	17,5	10,0	9,2	16,3	7,5
	Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες	54,0	82,8	84,5	69,4	53,5
	Μερική απασχόληση	8,0	6,8	6,9	6,6	7,0
% επί των Μισθωτών	Προσωρινή απασχόληση	4,2	6,8	6,8	6,5	12,7
Ποσοστό Ανεργίας	Σύνολο ανέργων	28,4	23,8	23,3	27,8	19,9
	Άνεργοι νέοι 15-29 ετών	54,1	40,1	39,7	42,1	50,1
% επί του Συνόλου των ανέργων	Νεοεισερχόμενοι Άνεργοι («NEOI»)	32,7	17,4	16,7	21,4	37,0
	Μακροχρόνιοι άνεργοι	53,2	58,1	59,6	49,4	66,4
	Άνεργοι που έχουν εργαστεί στο παρελθόν	67,3	82,6	83,3	78,6	63,0

Βασικοί Δείκτες Απασχόλησης (και τα δύο φύλα)		ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ
% επί του Πληθυσμού Εργάσιμης Ηλικίας	Μη Ενεργός Πληθυσμός 15-64 ετών	31,6	34,0	30,3
	Εργατικό δυναμικό	68,8	67,8	71,1
	Σύνολο απασχολούμενων	53,9	57,4	55,0
% επί του Συνόλου των απασχο- λουμένων	Απασχολούμενοι σε επιχειρήσεις μέχρι 10 άτομα	72,5	67,0	67,7
	Μισθωτοί	52,4	60,0	54,2
	Αυτοαπασχολούμενοι	31,8	26,1	29,7
	Απασχολούμενοι στην γεωργία	11,4	8,0	21,5
	Απασχολούμενοι στην βιομηχανία	8,2	4,8	6,4
	Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες	72,2	72,8	65,2
Μερική απασχόληση	7,1	4,1	11,2	
% επί των Μισθωτών	Προσωρινή απασχόληση	12,9	27,4	24,4
Ποσοστό Ανεργίας	Σύνολο ανέργων	21,7	15,3	22,6
	Άνεργοι νέοι 15-29 ετών	39,4	19,5	40,0
% επί του Συνόλου των ανέργων	Νεοεισερχόμενοι Άνεργοι («NEOI»)	36,4	18,6	18,5
	Μακροχρόνιοι άνεργοι	67,0	19,9	52,6
	Άνεργοι που έχουν εργαστεί στο παρελθόν	63,6	81,4	81,5

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2012 Β· Τριμήνου
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Πίνακας 4. Μεταβολές των Βασικών δεικτών απασχόλησης 2010-2012

Βασικοί Δείκτες Απασχόλησης (και τα δύο φύλα)	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Π.Σ. ΘΕΣΣΑ- ΛΟΝΙΚΗΣ	ΚΕΝ. ΜΑΚ. εκτός Π.Σ. Θεσσ/κης
Συνολικός πληθυσμός	81 494	- 107	19 068	- 4 449	23 517
Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64 ετών)	- 7 132	- 1 177	- 325	- 15 121	14 796
Μη Ενεργός Πληθυσμός 15-64 ετών	31 936	6 565	11 670	- 5 527	17 197
Εργατικό δυναμικό	- 59 115	- 8 434	- 15 097	- 11 774	- 3 323
Σύνολο απασχολουμένων	- 633 844	- 33 094	- 115 203	- 69 242	- 45 961
Απασχολούμενοι σε επιχειρήσεις μέχρι 10 άτομα	- 490 827	- 22 911	- 79 293	- 32 334	- 46 959
Μισθωτοί	- 455 131	- 28 315	- 85 801	- 60 757	- 25 044
Αυτοαπασχολούμενοι	- 43 398	142	- 4 698	- 2 315	- 2 383
Απασχολούμενοι στην γεωργία	- 57 706	- 2 363	- 13 094	1 336	- 14 430
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία	- 123 602	- 4 266	- 30 874	- 20 276	- 10 598
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες	- 319 333	- 17 198	- 51 010	- 38 661	- 12 349
Μερική απασχόληση	- 3 417	- 747	- 10 604	- 7 343	- 3 261
Προσωρινή απασχόληση	- 126 735	- 4 953	- 25 154	- 16 600	- 8 554
Σύνολο ανέργων	574 729	24 660	100 106	57 468	42 638
Άνεργοι νέοι 15-29 ετών	167 285	7 794	27 326	14 475	12 851
Νεοεισερχόμενοι Άνεργοι («ΝΕΟΙ»)	131 335	4 721	29 073	15 506	13 567
Μακροχρόνιοι άνεργοι	405 707	16 705	79 363	47 259	32 104
Άνεργοι που έχουν εργαστεί στο παρελθόν	443 394	19 939	71 033	41 962	29 071

Βασικοί Δείκτες Απασχόλησης (και τα δύο φύλα)	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
Συνολικός πληθυσμός	- 622	4 820	295	5 198	5 944
Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64 ετών)	110	2 636	- 4 095	3 472	4 428
Μη Ενεργός Πληθυσμός 15-64 ετών	1 769	4 493	4 031	1 991	5 323
Εργατικό δυναμικό	- 2 504	- 4 412	- 12 369	2 402	- 2 229
Σύνολο απασχολουμένων	- 20 782	- 19 281	- 44 475	287	- 44 218
Απασχολούμενοι σε επιχειρήσεις μέχρι 10 άτομα	- 15 516	- 28 197	- 28 503	- 802	- 35 828
Μισθωτοί	- 9 862	- 6 128	- 27 752	- 1 481	- 29 352
Αυτοαπασχολούμενοι	- 5 084	- 4 616	427	129	- 6 198
Απασχολούμενοι στην γεωργία	- 4 647	- 4 274	- 7 719	3 993	325
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία	- 3 249	- 3 154	- 6 758	2 975	- 6 762
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες	- 7 667	- 11 168	- 25 985	- 408	- 26 196
Μερική απασχόληση	- 1 610	- 1 730	- 163	8 075	- 1 524
Προσωρινή απασχόληση	- 2 254	- 5 579	- 7 676	1 529	- 12 657
Σύνολο ανέργων	18 278	14 869	32 106	2 115	41 989
Άνεργοι νέοι 15-29 ετών	4 947	5 573	10 727	- 167	12 508
Νεοεισερχόμενοι Άνεργοι («ΝΕΟΙ»)	5 560	4 233	9 058	17	6 418
Μακροχρόνιοι άνεργοι	10 924	6 222	24 782	3 485	28 114
Άνεργοι που έχουν εργαστεί στο παρελθόν	12 718	10 636	23 048	2 098	35 571

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2010, 2012 Β· Τριμήνου
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Πίνακας 4. (συνέχεια)

Βασικοί Δείκτες Απασχόλησης (και τα δύο φύλα)	Λ. ΣΤΕΡΕΑ & ΕΥΒΟΙΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΠΕΛΟΠΟΝ- ΝΗΣΟΣ
Συνολικός πληθυσμός	- 779	42 665	92 164	- 49 499	- 3 313
Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64 ετών)	- 3 010	- 7 307	22 602	- 29 909	- 2 782
Μη Ενεργός Πληθυσμός 15-64 ετών	- 388	- 19 995	- 9 931	- 10 064	6 977
Εργατικό δυναμικό	- 5 795	12 550	34 799	- 22 249	- 13 035
Σύνολο απασχολούμενων	- 45 371	- 218 833	- 168 314	- 50 519	- 37 190
Απασχολούμενοι σε επιχειρήσεις μέχρι 10 άτομα	- 31 853	- 164 306	- 130 441	- 33 865	- 29 362
Μισθωτοί	- 19 861	- 185 308	- 143 376	- 41 932	- 12 516
Αυτοαπασχολούμενοι	- 14 674	- 2 132	718	- 2 850	- 12 275
Απασχολούμενοι στην γεωργία	- 13 322	- 124	3 522	- 3 646	- 8 577
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία	- 9 741	- 55 088	- 42 935	- 12 153	- 3 427
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες	- 14 324	- 122 601	- 99 204	- 23 397	- 17 604
Μερική απασχόληση	- 2 125	8 620	12 583	- 3 963	- 2 166
Προσωρινή απασχόληση	- 8 406	- 49 372	- 41 501	- 7 871	- 2 424
Σύνολο ανέργων	39 576	231 383	203 113	28 270	24 155
Άνεργοι νέοι 15-29 ετών	13 902	61 834	54 591	7 243	12 364
Νεοεισερχόμενοι Άνεργοι («ΝΕΟΙ»)	10 339	42 552	35 253	7 299	8 463
Μακροχρόνιοι άνεργοι	21 103	168 133	149 891	18 242	17 886
Άνεργοι που έχουν εργαστεί στο παρελθόν	29 237	188 831	167 860	20 971	15 692

Βασικοί Δείκτες Απασχόλησης (και τα δύο φύλα)	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ
Συνολικός πληθυσμός	- 1 074	3 608	5 791
Πληθυσμός Εργάσιμης Ηλικίας (15-64 ετών)	- 886	975	829
Μη Ενεργός Πληθυσμός 15-64 ετών	- 3 487	7 669	5 318
Εργατικό δυναμικό	1 961	- 5 489	- 6 664
Σύνολο απασχολούμενων	- 9 224	- 9 121	- 37 339
Απασχολούμενοι σε επιχειρήσεις μέχρι 10 άτομα	- 4 106	- 13 097	- 37 053
Μισθωτοί	- 12 483	- 12 225	- 24 047
Αυτοαπασχολούμενοι	3 785	2 328	- 532
Απασχολούμενοι στην γεωργία	- 2 457	- 875	- 4 572
Απασχολούμενοι στην βιομηχανία	569	- 1 207	- 2 620
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες	- 5 447	- 2 547	- 17 178
Μερική απασχόληση	1 002	- 4 088	3 643
Προσωρινή απασχόληση	- 2 202	- 6 547	- 1 040
Σύνολο ανέργων	11 185	3 632	30 675
Άνεργοι νέοι 15-29 ετών	2 680	- 770	8 567
Νεοεισερχόμενοι Άνεργοι («ΝΕΟΙ»)	4 071	1 931	4 899
Μακροχρόνιοι άνεργοι	8 725	824	19 441
Άνεργοι που έχουν εργαστεί στο παρελθόν	7 114	1 701	25 776

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2010, 2012 Β· Τριμήνου
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΟΙ ΣΕ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ*

Του Παναγιώτη Ν. Σούλιου

Εισαγωγή.

Η παρούσα οικονομική κρίση και ύφεση στους κόλπους της Ε.Ε με την μορφή κρίσης χρέους, είναι δομική, αφορά την σχέση κεφαλαίου εργασίας και ως εκ τούτου η διαχείρισή της υπαγορεύει την ριζική αναδιάρθρωση της εν λόγω σχέσης στα εξής επίπεδα: α) Στο επίπεδο αγοράς εργασίας όπου συνάπτονται οι όροι του συμβολαίου εργασίας, β) στο επίπεδο της παραγωγικής διαδικασίας όπου «καταναλώνεται» το εμπόρευμα εργατική δύναμη, γ) στο επίπεδο του κράτους διαμέσου του οποίου αποφασίζονται και υλοποιούνται πολιτικές (ενεργητικές η/και παθητικές) ρύθμισης των ροών του εργατικού δυναμικού και δ) στο θεσμικό επίπεδο διαμέσου του οποίου καθιερώνεται το σύνολο των εργασιακών σχέσεων.

Η επιτυχής ή μη έκβαση αυτής της διαχείρισης συναρτάται με τον βαθμό εργασιακής ανασφάλειας ή άλλως την ανασφάλεια στην απασχόληση. Η εργασιακή ανασφάλεια, στοιχείο ζωτικό για την υπόσταση του καπιταλιστικού συστήματος, μιας και μέσω αυτής διατηρείται

η ασυμμετρία μεταξύ των δύο πλευρών της αγοράς εργασίας αλλά και καθίσταται δυνατή η άσκηση του διευθυντικού δικαιώματος, προκαλείται και ανατροφοδοτείται από την παρουσία ενός ικανού αριθμού ανέργων και υποαπασχολουμένων, αυτού που ο Μάρξ απεκάλεσε εφεδρικό στρατό.

Η ευεργετική, για την διαχείριση της κρίσης, παρουσία των ανέργων και των υποαπασχολουμένων προϋποθέτει την συντήρησή τους, την φυσική δηλ. διατήρησή τους κατά την διάρκεια της ανεργίας. Κάτι τέτοιο δεν μπορεί να εξασφαλιστεί άμεσα από την πλευρά του κεφαλαίου γιατί τότε οι εργοδότες θα ήσαν υποχρεωμένοι να συνάπτουν μαζί τους δεσμούς προσωπικούς ή καταναγκαστικούς κάτι που αντίκειται στην λογική του συστήματος η οποία επιβάλλει την «ελεύθερη» διαπραγμάτευση ενώ παραπέμπει και σε

* Το κείμενο που ακολουθεί διαπραγματεύεται την σχέση οικογένειας και ανέργων σε περίοδο οικονομικής κρίσης. Ειδικότερα, καθώς η προτεινόμενη διαχείριση της παρούσας κρίσης, με όρους κεφαλαίου, στοχεύει στην αποδυνάμωση των εναλλακτικών πηγών επιβίωσης, εξετάζεται η δυνατότητα παρέμβασης της οικογένειας στην συντήρηση των ανέργων μελών της και οι επιπτώσεις της παρέμβασης αυτής στην εργασιακή τους συμπεριφορά.

προγενέστερα του καπιταλισμού κοινωνικά συστήματα. Με δεδομένο ότι μόνον ένας μικρός αριθμός ανώτερων στελεχών και μισθωτών που ανήκουν στην εργατική αριστοκρατία μπορούν να αυτοσυντηρηθούν, δύο τινά μπορούν να συμβούν: είτε η συντήρηση να αφεθεί στην καλή τους τύχη και στην φιλευσπλαχνία είτε να ανατεθεί σε έξω αγοραίους θεσμούς.

Οι δυνατότητες του κράτους, ως βασικού εξωαγοραίου θεσμού ρύθμισης της εργατικής δύναμης, ελαχιστοποιούνται τόσο γιατί η διαχείριση της παρούσης κρίσης προϋποθέτει την αποσάθρωση των προνοιακών του πολιτικών, όσο και από το γεγονός ότι εξ ορισμού δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση την κυριαρχία της πλευράς της ζήτησης έναντι της προσφοράς.

Καθώς όμως η προτεινόμενη, από την πλευρά του κεφαλαίου, διαχείριση της κρίσης στοχεύει στην καταστροφή ή στην αποδυνάμωση των εναλλακτικών πηγών επιβίωσης των φορέων του εμπορεύματος εργατική δύναμη, η απομείωση των δυνατοτήτων παρέμβασης του κράτους που ήδη υλοποιείται δεν είναι αρκετή, εάν δεν εξουδετερωθεί και το τελευταίο ανάχωμα που μπορούν να υψώσουν οι εργαζόμενοι και οι άνεργοι. Το ανάχωμα της οικογένειας.

Μπορεί η οικογένεια σε συνθήκες τέτοιας κρίσης να αποτελεί εναλλακτική πηγή επιβίωσης, και θεσμός διατύπωσης οικογενειακών στρατηγικών επιβίωσης ή ανέλιξης για τα άνεργα μέλη της;

Τι δυνατότητες παρέμβασης έχει η οικογένεια όταν το ποσοστό ανεργίας υπερβαίνει το 30%, όταν 1 στους 5 άνω των 45 ετών, αυτών δηλ. που συνθέτουν οικογένειες στα όρια των οποίων επιβίωναν μέχρι

πρόσφατα οι νέοι άνεργοι, είναι άνεργοι; Μειώνονται και σε ποιο βαθμό οι δυνατότητες συντήρησης των ανέργων μελών της; Ποιες οι επιπτώσεις στην εργασιακή συμπεριφορά των ανέργων μελών της;

Η απάντηση στα ερωτήματα επιχειρείται να δοθεί μέσω έρευνας, η οποία παρουσιάζεται σε συντομευμένη μορφή στο παρόν κείμενο, που έλαβε χώρα στην περιοχή της Αττικής. Συγκεκριμένα μέσω δομημένου ερωτηματολογίου προσεγγίστηκαν 174 άνεργοι το διάστημα Μαΐου Σεπτεμβρίου. Αντίστοιχη έρευνα με το ίδιο ερωτηματολόγιο είχε διεξαχθεί την περίοδο 2004¹, εποχή που μπορεί να χαρακτηριστεί ως εποχή χαμηλής ανεργίας. Αν και το δείγμα είναι διαφορετικό θα γίνει αντιπαραβολή των δύο ερευνών σε επίπεδο σύγκρισης των δύο διαφορετικών εικόνων.

2. Η παρέμβαση της οικογένειας στην συντήρηση των ανέργων

Η οικογένεια, λόγω των ισχυρών δεσμών που αναπτύσσονται μεταξύ των μελών της, διαδραματίζει κομβικό ρόλο στην αναπαραγωγή των κοινωνικών σχέσεων. Καθίσταται πραγματική ομάδα και τα μέλη της ενώνονται με δεσμούς αφοσίωσης, μέσω συμβολικών πράξεων και συνεχών ανταλλαγών όπως δώρα, επισκέψεις, φροντίδα παιδιών και ηλικιωμένων, γιορτές κλπ. Οι ανταλλαγές ενέχουν την ουσία της ανιδιοτέλειας, της έλλειψης δηλ. συμφέροντος, μίας ανιδιοτέλειας, όμως, η οποία αμείβεται στο κοινωνικό πεδίο. Η συμπεριφορά

1. Π.Ν.Σούλιος, 2006. Η επίδραση της οικογένειας στην αγορά εργασίας. Δ.Δ. Πάντειο Πανεπιστήμιο. Για μία συνοπτική παρουσίαση δες. Π.Σούλιος, Κ.Μπουκουβάλας, «Οικογένεια και άνεργοι» (2008) Ενημέρωση, τευχ. 155

αυτή αιτιολογεί την βοήθεια που προσφέρει η οικογένεια σ' ένα άνεργο μέλος της, ενώ συγκρούεται με την λογική που εισάγει στο εσωτερικό της το μικρόβιο του εγωιστικού συμφέροντος που συστηματοποιήθηκε διαμέσου της θεωρίας του αλτρουιστή, της οικογενειακής συνάρτησης χρησιμότητας και των μοντέλων των ενδο και δια-γενεακών μεταβιβάσεων.

Η οικογένεια εν ολίγοις προστατεύοντας την ενότητά της δύνανται να προστατεύει και ένα άνεργο μέλος της. Η συμπεριφορά αυτή αφορά που αφορά τις οικογένειες όλων των κοινωνικών τάξεων, υπαγορεύεται από την ανάγκη είτε της διατήρησης της κοινωνικής της θέσης, αποτροπή δηλ. της κοινωνικής έκπτωσης, είτε της κοινωνικής ανέλιξης. Οι επιπτώσεις της μίας ή της άλλης στρατηγικής επί της εργασιακής συμπεριφοράς των ανέργων μελών της, όπως και ο βαθμός επιτυχίας συναρτάται με την κοινωνική θέση της οικογένειας η οποία είναι προϊόν του ύψους του κοινωνικού της κεφαλαίου και των επί μέρους συνιστωσών του: του οικονομικού, του πολιτισμικού, του συμβολικού κεφαλαίου. Ως εκ τούτου και υπό την καταλυτική επίδραση της πολιτικής της εσωτερικής υποτίμησης, οικογένειες κατώτερης κοινωνικής θέσης παρουσιάζουν μειωμένες δυνατότητες παρέμβασης προς όφελος των ανέργων μελών της.

2.1. Η στήριξη της οικογένειας προς τα άνεργα μέλη της

Η οικογένεια αν και εξακολουθεί να παραμένει το σημαντικότερο οικονομικό στήριγμα των ανέργων, εν τούτοις οι δυνατότητες παρέμβασης είναι αισθητά μειωμένες και σε αρκετές περιπτώσεις εκμηδενισμένες.

Σύμφωνα με τα δεδομένα του Πίνακα 1 το 37,4% του συνόλου των ανέργων στηρίζεται στο συγγενικό περιβάλλον για να επιβιώσει κατά την διάρκεια της ανεργίας. Το ποσοστό αυτό είναι σημαντικά μικρότερο συγκρινόμενο με αντίστοιχη έρευνα που είχε πραγματοποιηθεί σε εποχές χαμηλής ανεργίας κατά την οποία η συμβολή του συγγενικού περιβάλλοντος ανερχόταν στο 56.1%.

Από την κατάταξη κατά φύλο παρατηρούμε ότι οι άνεργοι άνδρες σε ποσοστό 28.4% στηρίζονται από το συγγενικό περιβάλλον μειωμένη κατά 24.5% σε σχέση με την αντίστοιχη έρευνα του 2004 ενώ το ποσοστό των συγγενών που στήριξε τις άνεργες γυναίκες ανήλθε στο 45.9% μειωμένο σε σχέση με το 2003 κατά 33%. Κατά προσέγγιση 1 στους 4 άνεργους άνδρες και 1 στις 2 γυναίκες στηρίζονται στο συγγενικό περιβάλλον, ενώ η αντίστοιχη αναλογία του 2004 ήταν 1 στις 3 άνδρες και 2 στις 3 γυναίκες.

Η συμβολή του κράτους στην συντήρηση των ανέργων είναι μικρή καθώς μόνον το 12.0% των ανέργων λαμβάνει επίδομα ανεργίας από τον ΟΑΕΔ., ποσοστό που προσεγγίζει το πραγματικό ποσοστό των επιδοτούμενων ανέργων. Από την κατά φύλο κατανομή το ποσοστό των επιδοτούμενων ανδρών ανέρχεται στο 13.6% και των γυναικών στο 10.5%.

**Πίνακας 1. Πηγές επιβίωσης
κατά την διάρκεια της ανεργίας**

	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Αποζημίωση	15.4%	3.5%	9.3%
Επίδομα ΟΑΕΔ	13.6%	10.5%	12.0%
Οικογένεια	28.4%	45.9%	37.4%
Φίλοι/Γνωστοί	7.4%	11.0%	9.3%
Άλλα εισοδήματα	5.6%	7.0%	6.3%
Οικονομίες	28.4%	20.9%	24.6%
Άλλο	1.2%	1.2%	1.2%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%

Η συμβολή του φιλικού περιβάλλοντος ή των λεγόμενων “ασθενών δεσμών” (weak ties) παραμένει πολύ χαμηλή στο 9.3%. Επιβεβαιώνεται ο κανόνας που ορίζει την υπεροχή των ισχυρών δεσμών (της οικογένειας) έναντι των ασθενών.

Πέραν του οικογενειακού περιβάλλοντος οι άνεργοι χρησιμοποιούν τα όποια χρηματικά αποθέματα έχουν συγκεντρώσει κατά την περίοδο της χαμηλής ανεργίας προκειμένου να επιβιώσουν. Έτσι οι άνδρες δηλώνουν σε ποσοστό 28.4% ότι αναλώνουν τις οικονομίες τους ενώ το 20.9% των γυναικών κάνει το ίδιο.

Η οικογένεια, πέραν του ότι παραμένει η σημαντικότερη πηγή οικονομικής στήριξης, αποτελεί και το τελευταίο καταφύγιο των ανέργων μελών της. Σύμφωνα με τα δεδομένα του πίνακα 2 ο μεγαλύτερος αριθμός των ανέργων κατά την διάρκεια της ανεργίας επιβιώνει στα όρια της οικογένειας καθώς μόνον το 14.3% δηλώνει ότι ζει μόνος του ποσοστό που ανέρχεται στο 23.6% για όσους είναι άγαμοι. Το ποσοστό φαίνεται ότι είναι μεγαλύτερο

σε σχέση με την προηγούμενη έρευνα πράγμα που ενδεχομένως να οφείλεται στην απόκτηση ιδιόκτητης κατοικίας κατά το διάστημα που μεσολάβησε διάστημα έντονης ανόδου των στεγαστικών δανείων και του real estate. Φαίνεται ότι η βασική οικογενειακή στρατηγική επιβίωσης αυτή της προσφοράς ιδιόκτητης στέγης στους γόνους της, εξακολουθεί να υφίσταται και να εντείνεται.

Πίνακας 2. Η διαμόνη των ανέργων

	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΜΟΝΟΣ	15.8%	13.0%	14.3%
ΜΕ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ	84.2%	87.0%	84.5%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%

**Πίνακας 3. Η διαμόνη των αγάμων
ανέργων.**

	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΜΟΝΟΣ	26.0%	21.4%	23.6%
ΜΕ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ	74.0%	78.6%	76.4%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%

**Πίνακας 4. Η ψυχολογική στήριξη
της οικογένειας προς τα άνεργα
μέλη της**

	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΜΙΚΡΗ	ΜΕΓΑΛΗ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΝΔΡΕΣ	4.9%	46.3%	48.8%	100%
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	2.2%	38.0%	59.8%	100%
ΣΥΝΟΛΟ	3.4%	42.0%	54.6%	100%

Εάν οι άνεργοι μένουν στα όρια της οικογένειας, εάν στηρίζονται οικονομικά κατά βάση σ’ αυτήν για να επιβιώσουν έστω και με μικρότερη ένταση, εν τούτοις η ηθική

στήριξη που τους παρέχεται δεν είναι αυτονόητη. Από τα δεδομένα του Πίνακα 4, φαίνεται ότι μεγάλο ποσοστό των ανέργων ανδρών (51.2%) και των ανέργων γυναικών(40.2%) δηλώνουν ότι έχουν μικρή ή και καθόλου ψυχολογική στήριξη εν αντιθέσει με την περίοδο της χαμηλής ανεργίας κατά την οποία η ψυχολογική στήριξη ήταν αυτονόητη και ανερχόταν σε επίπεδα άνω του 90%.

2.2. Η εργασιακή συμπεριφορά των ανέργων

Η στάση της οικογένειας έναντι των ανέργων μελών της είναι απόρροια της

πίεσης που η ίδια δέχεται από την επιβολή της δημοσιονομικής προσαρμογής που επιβάλλει η εσωτερική υποτίμηση. Η πίεση αυτή αναδεικνύεται από τα δεδομένα του πίνακα 5 σύμφωνα με τα οποία το 50% των γονέων ζητούν επιτακτικά από τα άνεργα παιδιά τους να αναζητήσουν εργασία ποσοστό το οποίο αυξάνεται στο 56.0% όταν αυτά είναι άνδρες. Η εικόνα θα μπορούσε να φαίνεται ειδυλλιακή, συγκρινόμενη όμως με τα δεδομένα της έρευνας του 2003 δείχνει μια δραματική αλλαγή καθώς στην εποχή της χαμηλής ανεργίας η οικογένεια παρείχε περίπου καθολικά (91.5%) πλήρη άνεση χρόνου αναζήτησης της επιθυμητής εργασίας.

Πίνακας 5. Η στάση της οικογένειας έναντι των ανέργων μελών.

	ΑΓΑΜΟΙ			ΕΓΓΑΜΟΙ		
	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΠΙΕΖΕΙ ΓΙΑ ΑΝΕΥΡΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	56.0%	42.3%	49.0%	82.1%	61.1%	70.3%
Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΔΙΝΕΙ ΧΡΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ	44.0%	57.7%	51.0%	17.9%	38.9%	29.7%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Η αλλαγή είναι δραματικότερη για τους έγγαμους, για τους γονείς δηλ. που μένουν άνεργοι καθώς σε ποσοστό 70.3% υφίστανται πίεση για ανεύρεση εργασίας ενώ το αντίστοιχο ποσοστό του 2004 ήταν μόλις 8.0%. Η πίεση είναι εντονότερη για τους ανέργους άνδρες οι οποίοι δεν έχουν παρά ελάχιστα χρονικά περιθώρια αναζήτησης εργασίας(17.9% έναντι 86.4% του 2004) γεγονός που επιβεβαιώνει το αποφασιστικό ρόλο του άνδρα στην διατήρηση ενός νοικοκυριού.

Η έντονη πίεση που ασκεί η οικογένεια προς τα άνεργα μέλη της, λόγω των αξεπέραστων οικονομικών δυσκολιών που αντιμετωπίζει, για ανεύρεση εργασίας, σε συνδυασμό με την χλιαρή ψυχολογική στήριξη, οδηγεί μεγάλο αριθμό ανέργων στην αναζήτηση οποιασδήποτε εργασίας, χωρίς δηλ. την δυνατότητα προβολής οποιασδήποτε διαπραγμάτευσης. Τα στοιχεία του πίνακα 6 δείχνουν ότι 60 % των ανέργων δεν προβάλλουν καμία διαπραγμάτευση έναντι του 40% που έχει την δυνατότητα να πράξει κάτι τέτοιο. Σε σχέση

με την έρευνα του 2004 έχουμε πλήρη αντιστροφή τόσο στο σύνολο των ανέργων όσο και μεταξύ των δύο φύλων. Συγκεκριμένα στην έρευνα του 2012 το ποσοστό των ανδρών που αρνείται να αναλάβει οποιαδήποτε εργασία είναι μικρότερο απ' αυτό των γυναικών (34.1% έναντι 45.7%), ενώ στην έρευνα του 2003 τα αντίστοιχα ποσοστά ήταν 67.9% για τους άνδρες και 55.5% για τις γυναίκες. Το γεγονός ότι η ανεργία στους άνδρες πάνω από 45 ετών κινείται σε ποσοστά πάνω από 20%, πιθανώς να ερμηνεύει την εν λόγω αντιστροφή.

Η οικονομική πίεση που δέχεται η οικογένεια αφαιρεί από ένα μεγάλο τμήμα των ανέργων οποιασδήποτε διαπραγματευτική ισχύ, γεγονός που τους οδηγεί πέραν της αδυναμίας διατύπωσης οποιασδήποτε εργασιακής επιλογής και στην αποδοχή οποιασδήποτε αμοιβής του προταθεί από τον εργοδότη. Συγκεκριμένα (πιν.7) πάνω από το 55% του συνόλου των ανέργων και των δύο φύλων θα ήσαν διατεθειμένοι να εργασθούν με οποιαδήποτε αμοιβή τους προταθεί. Το μεγάλο ποσοστό ανεργίας, η απουσία νέων θέσεων εργασίας και η οικονομική ανέχεια απόρροια των σκληρών προγραμμάτων δημοσιονομικής προσαρμογής, οδηγούν περισσότερους από τους μισούς άνεργους, συγκεκριμένα το 54.6%, να είναι διατεθειμένοι να εργασθούν με οποιαδήποτε αμοιβή.

Πίνακας 6. Θα αναλαμβάνετε οποιαδήποτε εργασία;

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΝΔΡΕΣ	65.9%	34.1%	100%
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	54.3%	45.7%	100%
ΣΥΝΟΛΟ	59.8%	40.2%	100%

Πίνακας 7. Εργασία με οποιαδήποτε αμοιβή.

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΝΔΡΕΣ	53.7%	46.3%	100%
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	55.4%	44.6%	100%
ΣΥΝΟΛΟ	54.6%	45.4%	100%

Πίνακας 8. Μετακίνηση πέραν της κατοικίας.

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΝΔΡΕΣ	53.7%	46.3%	100%
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	38.0%	62.0%	100%
ΣΥΝΟΛΟ	45.9%	54.1%	100%

Επομένως η αυξημένη εργασιακή ανασφάλεια απόρροια της τρομακτικής αύξησης του εφεδρικού στρατού δημιουργεί το κατάλληλο υπόστρωμα για να επιβληθεί και να γίνει αποδεκτή η μείωση της τιμής της εργασίας.

Επί της ουσίας ένα ελάχιστο τμήμα του συνόλου των φορέων του εμπορεύματος εργατική δύναμη, είναι σε θέση να προβάλλει ακόμη μια στοιχειώδη διαπραγματευτική θέση.

Επί πλέον τα μεγάλα ποσοστά ανεργίας, η οικονομική ασφυξία της οικογένειας, ή τουλάχιστον την επιθυμία για μετακίνηση, αυξάνει την γεωγραφική κινητικότητα οδηγώντας μεγάλο μέρος των ανέργων στην αναζήτηση εργασίας εκτός μονίμου τόπου κατοικίας. Συγκεκριμένα (πίν.8) το 53.7% των ανδρών όπως και ένα μεγάλο ποσοστό των γυναικών (38.0%) θα ήταν διατεθειμένοι να μετακινηθούν μακράν του τόπου διαμονής για αναζήτηση εργασίας.

3 Συμπεράσματα.

Η ανάλυση που προηγήθηκε έδειξε ότι οι άνεργοι δεν είναι μεν μόνοι στον ωκεανό του ανταγωνισμού και της αγοράς εργασίας, εν τούτοις η ένταση της κρίσης αφαιρεί από τις οικογένειες που τους συντροφεύουν, ιδιαίτερα αυτές με κατώτερη κοινωνική θέση, μεγάλο μέρος των δυνατοτήτων παρέμβασης. Παρά το γεγονός ότι επαναβεβαιώνονται οι ισχυροί δεσμοί μεταξύ των μελών της, η εκτεταμένη ανεργία, η δραματική πτώση του οικογενειακού εισοδήματος και η εργασιακή ανασφάλεια, δεν αφήνουν ανεπηρέαστη την ικανότητά της να λειτουργεί ως μηχανισμός στήριξης των ανέργων μελών της.

Η επιβεβαίωση των βασικών οικογενειακών στρατηγικών, όπως αυτής της προσφοράς στέγης και της οικονομικής στήριξης, συμβαδίζει με την ψυχολογική πίεση που ασκεί στα μέλη της για ανεύρεση μίας θέσης εργασίας. Μίας οποιασδήποτε εργασίας, με οποιαδήποτε αμοιβή, σε οποιονδήποτε τόπο, χωρίς δηλ. εκείνους τους όρους και τις προϋποθέσεις που έθετε σε

περιόδους χαμηλής ανεργίας, όροι που διατηρούσαν την κοινωνική της θέση, που απέτρεπαν την έκπτωση και ει δυνατόν την οδηγούσαν, μέσω της ανέλιξης των γόνων της, στην δική της κοινωνική ανέλιξη.

Η διαχείριση της παρούσας κρίσης, η οποία στοχεύει στην υπονόμευση κάθε εναλλακτικής πηγής επιβίωσης των φορέων του εμπορεύματος εργατική δύναμη, η οποία έχει αποδώσει στην περίπτωση του κράτους μέσω των πολιτικών απορύθμισης, εστιάζει πλέον στον μόνο αξιόπιστο θεσμό, την οικογένεια.

Το δίκτυ προστασίας που απλώνει στα μέλη της σαρώνεται από τους ανελέητους μηχανισμούς της αγοράς και των αναγκών του κεφαλαίου.

Ίσως όμως αυτό να αποτελέσει και το ερέθισμα για αυτούς που απαρτίζουν και τροφοδοτούν τον σύγχρονο εφεδρικό στρατό, να ξεφύγουν από την βολική ατομικότητα που τους προσφέρει η σιγουριά της οικογένειας και να ανακαλύψουν την νέα συλλογικότητα που μπορεί να προσφέρει ο κοινός κοινωνικός αγώνας.

Βιβλιογραφία

1. P. Bourdieu (1999) *Η διάκριση. Κοινωνική κριτική της καλαισθητικής κρίσης*, εκδ. Πατάκης Αθήνα.
2. P. Bourdieu (1999) *Γλώσσα και συμβολική εξουσία*, εκδ. Καρδαμίτσα Αθήνα.
3. P. Bourdieu (2000) *Πρακτικοί λόγοι. Για την θεωρία της δράσης*, εκδ. Πλέθρον Αθήνα.
4. Α. Δεδουσόπουλος (1998) *Πολιτική οικονομία της αγοράς εργασίας, τόμος πρώτος Η προσφορά εργασίας*, εκδ. Δαρδανός Αθήνα.
5. Α. Δεδουσόπουλος (2000) *Η κρίση στην αγορά εργασίας*, εκδ. Τυπωθήτω-Γ.Δαρδανός Αθήνα.
6. Φ. Ένγκελς (1989) *Η κατάσταση της εργατικής τάξης στην Αγγλία*, εκδ. Δημιουργία Αθήνα.
7. M. Granovetter (1973) «The strength of weak ties» *American journal of sociology*, vol.78,no6 Αθήνα.
8. H. Hartmann(1981) «The family as the locus of gender, class and political struggle: The example of housework», *Signs*, vol.6, no3, Spring 366-394 Αθήνα.
9. J. Humphries(1977) «Class struggle and persistence of working class family», *Cambridge journal of economics*, vol.1 Αθήνα.
10. Τζ. Καβουνίδου (1996) *Οικογένεια και εργασία στην Αθήνα*, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα.
11. Γ. Λεχουρίτης (1996) «Οι ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις της ανεργίας» *Περιοδικό Ενημέρωση ΙΝΕ/ΓΣΕΕ*,τ.19 Αθήνα.
12. Γ. Λεχουρίτης - Δ. Κατσορίδας (2002) «Οι ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις της ανεργίας. Η φθοροποιός διαδικασία», *Τετράδια ΙΝΕ/ΓΣΕΕ*, τευχ. 22-23, σελ.105-118 Αθήνα.
13. Λ. Μαράτου - Αλιμπράντη κ.α. (1995) «Κοινωνικά δίκτυα στον αστικό χώρο. Κοινωνικότητα, Αλληλοβοήθεια, εργασία», *Επιθεώρηση κοινωνικών ερευνών*, τ,88,σελ.172-211 Αθήνα.
14. Κ. Μάρξ (1963) *Το Κεφάλαιο*, εκδ. Σύγχρονη εποχή Αθήνα.
15. C. Meillasoux (1975), *Maidens, meals and money. Capitalism and domestic community*, Cambridge University Press Αθήνα.
16. C. Meillasoux (1983), «Η κοινωνική αναπαραγωγή», *Επιθεώρηση κοινωνικών ερευνών*
17. Μπρυνόφ Σουζάν (1983), *Κράτος και κεφάλαιο*, εκδ. Θεμέλιο Αθήνα.
18. C. Offe (1993) *Η κοινωνία της εργασίας*; Εκδ. Νήσος Αθήνα.
19. Π.Σούλιος 2006, *Η επίδραση της οικογένειας στην αγορά εργασίας*. Δ.Δ. Πάντειο Πανεπιστήμιο
20. Π.Ν. Σούλιος, Κ. Μπουκουβάλας (2008) «Οικογένεια και άνεργοι», *Περιοδικό Ενημέρωση ΙΝΕ/ΓΣΕΕ*, τεύχος 155 Αθήνα.
21. Κ. Τσουκαλάς(1987), *Κράτος, κοινωνία, εργασία στην μεταπολεμική Ελλάδα*, εκδ. Θεμέλιο Αθήνα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ

23-24 Απριλίου 2013.

Συμμετοχή του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ (Χρ. Τριανταφύλλου) σε συνάντηση εργασίας του Ευρωπαϊκού Συνδικαλιστικού Ινστιτούτου (ETUI) για την προετοιμασία ευρωπαϊκού σεμιναρίου συνδικαλιστικής επιμόρφωσης με θέμα «Εξοδος από την κρίση & υπέρβαση των επιπτώσεων της» που πραγματοποιήθηκε στην Ισλανδία, στις 13-17 Μαΐου 2013

19-21 Ιουνίου 2013.

Συμμετοχή του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ (Χρ. Τριανταφύλλου) και συνδικαλιστικών στελεχών των Ομοσπονδιών Ιδιωτικών Υπαλλήλων και Επισιτισμού – Τουρισμού σε ενημερωτικές ημερίδες, που διοργάνωσε σε 4 πόλεις του Βελγίου (Aalst, Kortrijk, Αμβέρσα και Βρυξέλλες), η Ομοσπονδία Υπηρεσιών & Τροφίμων των βελγικών συνδικάτων CSC, τις οποίες παρακολούθησαν περισσότερα από 500 συνδικαλιστικά στελέχη και μέλη της, σχετικά με τις εφαρμοζόμενες πολιτικές και την τρέχουσα οικονομική και κοινωνική κατάσταση στην Ελλάδα (οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις των προγραμμάτων λιτότητας, των αλλαγών στα εργασιακά και στις ΣΣΕ και ειδικότερα τις επιπτώσεις για την μισθωτή εργασία). Η εισήγηση του επιστημονικού συμβούλου του ΙΝΕ, Χρήστου Τριανταφύλλου είχε ως θέμα: «Κρίση χρέους και προγράμματα λι-

τότητας στην Ελλάδα: αποτελέσματα των εφαρμοζόμενων πολιτικών & επιπτώσεις για τους εργαζόμενους».

19 Ιουνίου 2013.

Συμμετοχή του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ (Αποστόλης Καψάλης) σε συζήτηση της Επιτροπής Αγώνα Κηφισιάς με θέμα: «Ο μύθος της ανάπτυξης, η πραγματικότητα της ανεργίας και οι εργατικές κατακτήσεις του 20ου αιώνα που χάνονται».

28 Ιουνίου 2013.

Συμμετοχή του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ (Αποστόλης Καψάλης) σε συζήτηση που διοργανώθηκε στα πλαίσια του Αντιρατσιστικού Φεστιβάλ που πραγματοποιήθηκε στο ΟΑΚΑ με θέμα: «Εργασιακή επισφάλεια – κατάργηση συλλογικών συμβάσεων- πολιτικές επιστράτευσης. Ποια η απάντηση»;

20-22 Ιουνίου 2013.

Συμμετοχή του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ (Έλενας Κούστα) στη 10η Ευρωπαϊκή Συνδιάσκεψη που διοργανώθηκε από την Διεθνή Ένωση Εργασιακών Σχέσεων και Απασχόλησης (ILERA), στο Πανεπιστήμιο Άμστερνταμ, με αντικείμενο εισήγησης: «Οι Επιπτώσεις της Κρίσης στις Εργασιακές Σχέσεις στην Ευρώπη».

10 Ιουλίου 2013.

Συμμετοχή του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ (Σ. Ρομπόλης) στην ημερίδα που διοργάνωσε το Εργατικό Κέντρο Κοζάνης με θέμα εισήγησης: «Οικονομική κρίση στην Ελλάδα. Οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις στους εργαζόμενους».

11 Ιουλίου 2013.

Συμμετοχή του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ (Δ. Κατσουρίδα) με θέμα: «Το κίνημα των Αέργων στον Μεσοπόλεμο», σε εκδήλωση-συζήτηση που οργάνωσε η Επιτροπή Αέργων και Επισφαλώς Εργαζομένων Ιλίου-Πετρούπολης-Αγίων Αναργύρων-Καματερού.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ
Ιουλιανού 24, Τ.Κ. 104 34
Κωδ. 3385